

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNI ČASOPIS

BŘEZEN — MAREC — MARZEC Nr 3 1965 Cena 1 zł.

**PRI PRÍLEŽITOSTI
SVIATKU ŽIEN
praje
VŠETKÝM ČITATEĽKAM
VEL'Á RADOSTI,
ÚSMEVOV a ŠŤASTIA**

Redakcia

„ŽIVOT“ ROZPRÁVA S TAJOMNÍČKOU ÚV LIGI ŽIEN MELÁNIOU MROCZEK

REDAKCIJA: Tohoročný Medzinárodný deň žien zbieha sa s 20. výročím Ludového Poľska. Uplýva tiež 20. rok od skončenia II. svetovej vojny. Ako najlepšie vyjadriť blahoželania ženám na najbližších 20. rokoch?

TAJOMNÍČKA LŽ: Tento rok je pre poľské ženy vôbec a najmä pre ženskú organizáciu rokom mimoriadne bohatým na výročia a slávnosti. Ako ste správne povedali, tento rok Eudové Poľska oslavuje svoje 20. výročie. Tento rok oslavuje tiež svoje 20. výročie naša organizácia — Liga žien. Tieto výročia zbiehajú sa tiež s 20. výročím založenia Svetovej demokratickej federácie žien, ktorej členom je Liga žien. Budeme tiež oslavovať piaté výročie schválenia Organizáciou spojených národov Deklarácie práv dieťaťa. Podporujúc iniciatívu OSN, Liga žien, tak ako aj celá SDFŽ zúčastňuje sa t.r. Roku medzinárodnej spolupráce. Všetky

tieto podujatia v Poľsku a medzinárodne, mali by v konečnom výsledku slúžiť veci zachovania mieru vo svete. A ženám celého sveta práve mier želám na nasledujúcich 20. rokoch.

REDAKCIJA: Aké najdôležitejšie úlohy realizuje súčasne Vaša organizácia?

TAJOMNÍČKA LŽ: Naša organizácia bude v roku 1965 nadálej pokračovať v realizovaní programu schváleneho na III. celoštátnom sjazde Ligi žien. V tomto programe predné miesto zaujmajú záležitosti spojené s otázkami pomoci rodine v oblasti lepšej organizácie domácností, lepšej, spravodlivejšej delby domáčich prác medzi všetkých rodinných príslušníkov, vyhýbania sa rodinným konfliktom, šírenia pedagogických znalostí medzi rodičmi atď. Príprava žien pre námezdnu prácu, vzdelávanie žien a dievčat v technických obo-roch, poširovanie foriem sta-

rostlivosti o dieťa, ako aj starostlivosti o zdravie matky a dieťaťa.

REDAKCIJA: Aké sú všeobecné úspechy na poli rovnoprávnosti v našej socialistickej krajine? Je to slovo v nejakom obore len formálne a prečo?

TAJOMNÍČKA LŽ: O pojme rovnoprávnosti v našej socialistickej krajine je treba vráviť trocha obšírejšie. Ústava zaručuje poľským ženám všetky práva tak ako mužom. Avšak stáročné tradície, zvyky a obyčaje prechádzajúce z pokolenia na pokolenie nie je ľahko vykoreníť. Sú prípady, že ženy sú neohotne prijímané do práce v rôznych špeciálnych odborných smeroch, najmä technických, neradí im sverujú vedené miestá. Sú ešte názory, že len žena je zodpovedná za všetko čo sa týka domácnosti, výchovy detí a mládeže. Samozrejme, nie sú to názory

všeobecné, ale vyžadujú si úporu prácu za účelom postupnej eliminácie týchto názorov a javov z nášho verejného života.

REDAKCIJA: Aké najdôležitejšie úlohy je treba realizovať v dedinskem ženskom hnutí? Najmä v oblastiach nachádzajúcich sa ďaleko od kultúrnych stredisiek a súdobej techniky (napr. Spiš a Orava)?

TAJOMNÍČKA LŽ: Zásadné predpoklady programu našej organizácie sú stejné pre všetky ženské strediská v meste a na dedine, ale v súhlase so smernicami IV. sjazdu PZPR budeme pracovať nad pozdvihovaním poľnohospodárskej kultúry, nad zväčšovaním a pozdvihovaním hodnoty výroby. Okrem toho tento rok chceme sústrediť pozornosť na organizovaní nových sociálnych a sociálno-pravnických poradní na dedinách, poradní pre domácnosť

ako aj posíriť akcii starostlivosti o dieťa. Tieto formy práce týkajú sa všetkých vidieckych stredisiek, a ich služby môžu využívať ženy členky a nečlenky LŽ. Spiš, Orava ako aj iné oblasti Poľska, ktoré obývajú ženy Slovensky využívajú, dúfame, na rovnakých правach ako všetky ženy našej krajiny horeuvedené formy práce.

REDAKCIJA: Môžeme, prostredníctvom nášho časopisu odovzdať od Vás blahoželania pri príležitosti Medzinárodného dňa žien?

TAJOMNÍČKA LŽ: Prostredníctvom orgánu Československej kultúrnej spoločnosti „Život“, pri príležitosti Medzinárodného dňa žien chcela by som v mene Ústredného výboru Ligi žien, celej organizácii a svojom vlastnom srdečne blahoželať všetkým čitateľkám časopisu „Život“ a všetkým ženám Československa.

V běžném roce májí 20 let od konce II. světové války. Téměř celý svět bude oslavovat výročí vítězství nad hitlerismem. Avšak nebudou to pouze oslavy, věnované vzpomínkám, nýbrž také oslavy, mající velký význam pro nás dnešek, protože toto dřevo zaplatené vítězství spojených národů nad hitlerismem nepřineslo kýzenou likvidaci pruského imperialismu a militarismu.

Tváří v tvář oslavám dvacetiletého vítězství nad hitlerismem si miliardy lidí na světě kladou otázku — proč nebyly potrestány všechni hitlerovští zločinci? Proč se dovoluje západním Němcům nové zbrojení, které je namířeno proti obětem hitlerovského Německa? Proč v Německé spolkové republice šíleně buší propaganda nové války?

Je tomu tak proto, že v Západním Německu nebyl odstraněny matečníky pruského militarismu a hitlerismu, z nichž se v přímé linii odvozuje a rozrůstá soudobý západoněmecký revizionismus. Jeho hluboké kořeny tkví v politice Bismarcka, Viléma II. a Adolfa Hitlera.

KRYZYS DOKTRYNY

Wizyta Waltera Ulbrichta, přewodnicícího Rady Paňstwa NRD v Kairze na zaproszenie prezydenta Zjednoczonej Republiki Arabskiej Nasseera wywołała w stosunkach bońskoegipskich kryzys, który przeniósł się na całą biskowschodnią politykę NRF a ponadto poważnie zaczął na hipotece politycznej rządzącej partii — CDU. Raz jeszcze okazało się, że stawiona doktryna Hallsteina, sekretarza stanu w bońskim MSZ, który zasadę tą „aukowo” — bo Hallstein jest profesorem prawa — sformułował. Opierając się na tej doktrynie, rząd zach. niemiecki zagroził ZRA zerwaniem stosunków dyplomatycznych i cofnięciem pomocy. Każdy kij ma jednak dwa konce. I rząd ZRA stwierdził, że tzw. pomoc ze strony Bonn składa się z pożyczek i kredytów oprocentowanych na 6 i 7%. Tego rodzaju pomoc — oświadczył prezydent Nasser — możemy uzyskać w każdym kraju europejskim. Kredyty, jakie uzyskujemy — dodał on — w krajach socjalistycznych oprocentowane są jedynie na 2,5 proc, i nie są powiązane z żadnymi warunkami. Co się zaś dotyczy innych spraw, to rząd ZRA mocno podkreślił swoje niezadowolenie z pomocy wojskowej udzielanej przez NRF Izraelowi. I tu trafił w pięć achillesową rządu bońskiego. Istotnie kanclerz Adenauer w r. 1960 zawarł porozumienie z Izraelem w sprawie dostawy broni. Gdy echa tego rozeszły się po Bliskim Wschodzie wywołały w stolicach krajów arabskich bardzo negatywne oceny polityki bońskiej. A gdy Bonn zgłaszał pretensje z

Bonn NRD nie jest państwem tylko strefa okupacyjną radziecką. Jeżeli więc jakiekolwiek państwo utrzymujące już stosunki dyplomatyczne z NRF zamierza jeszcze nawiazać takie stosunki z NRD, musi się liczyć z tym, že NRF zerwie z nim dyplomatyczne stosunki i zlikwiduje dyplomatyczne przedstawicielstwo. Taka jest treść doktryny Hallsteina, sekretarza stanu w bońskim MSZ, który zasadę tą „aukowo” — bo Hallstein jest profesorem prawa — sformułował. Opierając się na tej doktrynie, rząd zach. niemiecki zagroził ZRA zerwaniem stosunków dyplomatycznych i cofnięciem pomocy. Każdy kij ma jednak dwa konce. I rząd ZRA stwierdził, że tzw. pomoc ze strony Bonn składa się z pożyczek i kredytów oprocentowanych na 6 i 7%. Tego rodzaju pomoc — oświadczył prezydent Nasser — możemy uzyskać w każdym kraju europejskim. Kredyty, jakie uzyskujemy — dodał on — w krajach socjalistycznych oprocentowane są jedynie na 2,5 proc, i nie są powiązane z żadnymi warunkami. Co się zaś dotyczy innych spraw, to rząd ZRA mocno podkreślił swoje niezadowolenie z pomocy wojskowej udzielanej przez NRF Izraelowi. I tu trafił w pięć achillesową rządu Erharda. Przy okazji bowiem wypominał mu, że w czasie całego swego urzędowania nie zdobył się na nic poza obietnicami, których nie dotrzymywał, a wszystkie nabrzmiały problemy w polityce ekonomicznej i socjalnej nie doczekały się rozwiązania. Nie ulega wątpliwości, że awantura arabska kanclerza Erharda nie wyjdzie na zdrowie jego partii w kampanii wyborczej do Bundestagu.

powodu wizyty Ulbrichta, przypomniano mu o porozumieniu na dostawy broni dla Izraela. Stanowisko Kairu znalazło odrazu pełne i silne poparcie w innych krajach arabskich. Cała polityka NRF na Bliskim Wschodzie znalazła się w obliczu kryzysu, a na stosunkach z krajami arabskimi, na utrzymaniu wpływów gospodarczych i politycznych w krajach arabskich nieznacznie rzadziej zakończyła się.

W Bonn postanowiono poszukać pomocy i pośrednictwa rządu hiszpańskiego. Ale osobisty przyjaciel gen. Franco markiz de Nerva nie wiele mógł zdziałać dla przyjaciół bońskich, skoro po jego akcji dyplomatycznej rząd NRF musiał się zgodzić na ustępstwo i na razie cofnął dostawy wojskowe Izraelowi, co zostało fatalnie przyjęte w Waszyngtonie, Londynie a także i Paryżu, nie mówiąc oczywiście o Jerozolimie.

Kryzys w polityce arabskiej NRF przerciucił się na stosunki wewnętrzne. Opozycja socjaldemokratyczna wykorzystała całą sprawę do podjęcia frontowego ataku przeciwko rządowi Erharda. Przy okazji bowiem wypominał mu, że w czasie całego swego urzędowania nie zdobył się na nic poza obietnicami, których nie dotrzymywał, a wszystkie nabrzmiały problemy w polityce ekonomicznej i socjalnej nie doczekały się rozwiązania. Nie ulega wątpliwości, że awantura arabska kanclerza Erharda nie wyjdzie na zdrowie jego partii w kampanii wyborczej do Bundestagu.

TADEUSZ ROJEK

ZBLIŽENIE POGLĄDÓW

Rzeczywistość, realizm i pokojowy charakter polskiej polityki zagranicznej odniosły się w czasie wizyty ministra Adama Rapackiego w Brukseli więcej niż sukces. Jest to polityka konstruktywnego współistnienia, która ułatwia wyjście z kręgu wyścigu zbrojeniowego i przyczynia się do utrwalenia pokoju, pożądanego zarówno przez Belgów jak i Polaków. Dlatego nie jest przypadkiem, że w ogłoszeniu w Brukseli wspólnym komunikacie dano prymat ocenie sytuacji międzynarodowej.

Dotyczy to w szczególności problemu zapewnienia bezpieczeństwa w Europie. Stanowi ono bowiem podstawowy czynnik uksztalowania dobrych stosunków w Europie. Obie strony mówiąc językiem komunikatu — są zdecydowane nadal czynić wysiłki i nie zaniechają żadnej możliwości dla osiągnięcia tego celu.

Rząd belgijski z zainteresowaniem zapoznał się z dodatkowymi wyjaśnieniami rządu polskiego w związku z propozycją zamrożenia zbrojeniów nuklearnych w Europie środkowej,

znaną pod nazwą planu Gomułki, jak również ze szczegółami polskiej propozycji zwolnienia europejskiej konferencji dla zapewnienia bezpieczeństwa w Europie.

Obie strony stwierdziły — znów mówiąc językiem komunikatu — że ich konsepcje uległy dalszemu zbliżeniu. Będą one kontynuować wymianę poglądów. To dalsze zbliżenie stanowisk obu państw oraz zapowiedź dalszych konkretnych działań w dziedzinie współpracy międzynarodowej — podkreślił zarówne min. Rapacki jak i minister spraw zagranicznych Belgii Paul-Henri Spaak.

Oba te oświadczenie, jak i tekst komunikatu, stwierdzają wyraźnie, iż zarówno wizyta doświadczonego działacza belgijskiego wicepremiera Spaaka w Warszawie, jak i rewizyta min. Rapackiego w Brukseli nie są jednorazowymi spotkaniami, ale stanowią proces wymiany i zbliżania poglądów na podstawowe zagadnienia bezpieczeństwa zbiorowego w Europie.

Jest to sprawa o niezwykłe istotnym znaczeniu: oto dwa kraje o odrebrnych ustrojach społecznych i politycznych i, co więcej należące do przeciwnostawnych sobie ugrupowań wojskowych, mogą nie tylko porozumieć się na temat stosunków dwustronnych, ale mogą także znaleźć wspólny

ny język w szeregu spraw daleko szerszych.

Wynika to z doświadczeń i podobieństwa losów, jaką obydwoi naszym krajom zgłębiały zaborcość niemiecka, lecz wynika to także z sytuacji dzisiejszej i z problemów dnia dzisiejszego. Proces umacniania współpracy obu krajów na rzeczu pokoju w Europie nie kończy się wraz z rewizytą, przeciwnie — nabiera nowej dynamiki.

W Brukseli omawiano także sprawy rozwoju dwustronnych stosunków polsko-belgijskich ekonomicznych jak i kulturalnych. Obie strony wyrazyły zadowolenie z ich pomyślnego rozwoju i są zdecydowane popierać dalszy rozwój w interesie obu krajów. Wykazują one tendencje do rozszerzania się, pogłębiania i utrwalania.

W grudniu 1963 roku Polska i Belgia podpisały umowę kulturalną. Obecnie podpisali umowę o współpracy ekonomicznej, przemysłowej i technicznej. W niedługim czasie nastąpi odnowienie wieloletniej umowy handlowej. Minister Rapacki oświadczył również, że przywiązuje dużą wagę do możliwości rozwoju współpracy między naszymi przemysłami. Zapowiedziano podjęcie rokowań na temat innych umów dwustronnych. Współpraca ta jest korzystna dla obydwu stron.

47 LAT ARMII RADZIECKIEJ

W związku z 47 rocznicą radzieckich sił zbrojnych, na konferencji prasowej w Moskwie marszałek Wasyl Sokołowski oświadczył, że doniosłe posunięcia w zakresie wojskowości dokonane w ostatnich latach gruntownie zmieniły radziecki system obrony i podniosły potęgę wojskową Związku Radzieckiego do niebyvalego poziomu.

Trzonem radzieckich sił zbrojnych są obecnie strategiczne wojska rakietowe, które rozporządzają pociskami międzykontynentalnymi i absolutnymi. Jeśli chodzi o marynarkę wojenną, główną jej siłą jest obecnie flota podwodna, która rozporządza okrętami o napędzie jądrowym, wyposażonymi w pociski rakietowe.

Marszałek Sokołowski podkreślił, że polityka zagraniczna Związku Radzieckiego, zmierzająca do umocnienia pokoju i przypominała nowe kroki Związku Radzieckiego zmierzające w tym kierunku, a zwłaszcza ograniczenie wydatków na radzieckie siły zbrojne o 500 mln rubli.

Marszałek Sokołowski powiedział, że Związek Radziecki po likwidacji baz w Finlandii nie posiada baz na terytorium innych państw. „Z zadaniem wycofania swoje wojska z terytorium Węgier, Polski, NRD, jeśli mocarstwa zachodnie pojedą za naszym przykładem”.

Marszałek Sokołowski podał, że radzieckie siły zbrojne liczą 2.423 tys. ludzi i możliwe jest pewne dalsze ograniczenie składu osobowego.

AGRESJA I BEZSILNOŚĆ

Agresja wobec Północnego Wietnamu, jakiej dopuściły się samoloty i okręty wojskowe USA, zwróciła raz jeszcze uwagę całego świata na ten dalekowschodni obszar naszego globu, gdzie od ponad 10 lat tli się zarzewie wojenne i wywołała na całym świecie falę oburzenia i protestów narodowych jak poteżna lawina.

Tak jakby szlo o ich oczywiste prawo, Stany Zjednoczone przekształcają wojnę w Wietnamie Potulidowym w konflikt o międzynarodowy zasięg. Bombardowanie celów na terytorium Demokratycznej Republiki Wietnamu, w odwecie za ciosy zadane siłom amerykańskim przez partyzantów południowo-wietnamskich, określiła się w Waszyngtonie jako „strategię otwartą”. Pozwala ona Stanom Zjednoczonym wiedzieć, jakie działania partyzantów w Wietnamie Poludniowym wymagają ciosów odwetowych przeciw Wietnamowi Północnemu.

Zwiększać w ten sposób bezpieczeństwo wybuchu wojny w Indochinach i w całej Azji Południowo-Wschodniej narażają na szwank swoje własne bezpieczeństwo i szanse pokoju na świecie.

Kraje socjalistyczne solidarnie zgodnie zareagowały na amerykańskie prowokacje. Stany Zjednoczone nie mogły chyba oczekiwać bierności obozu socjalistycznego wobec pirackich nalotów bombowych.

Istnieje wciąż jeszcze możliwość pokojowego rozwiązania wietnamskiego kryzysu. Kraje socjalistyczne nie chcą wojny w Wietnamie, ani w jakimkolwiek innym rejonie świata. Wie o tym prezydent Johnson równie dobrze, jak my sami. Toteż warto powtórzyć tu za „New York Times”: „Wciąż jeszcze istnieje możliwość wyboru: rokowania czy też bój. Jeśli będziemy czekali zbyt długo, wówczas szansa rokowan zniknie”.

ZE ZASEDÁNÍ ÚV ČSKS

Ve dnech 30. a 31. ledna t.r. konalo se v Krakově zasedání presidia Ústředního výboru Československé kulturní společnosti, kterému předsedal předseda ÚV Jan Molitorýs. Zasedání se účastnili všichni členové presidia. Druhého dne byli přítomni pozvaní hosté: soudruh Jerzy Klica — zástupce vedoucího administrativního oddělení KW PZPR v Krakově, soudruh Feliks Bochenek z USW Prez. WRN v Krakově a soudruh Wiesław Batko z USW Prez. MRN Krakova. Škoda, že nebyl přítomen zástupce kulturního oddělení, zvláště, že značná část zasedání byla věnována kulturní činnosti ČsKS.

První den zasedání byl věnován debatě o průběhu volebních schůzí za účelem voleb do Obvodních výborů Společnosti, které se konaly koncem uplynulého roku. Toho dne zasedala také hlavní revizní komise ČsKS, již předsedala krajanka Walentyna Mizerská.

Na druhý den zasedání presidium vyslechlo zprávu Ústředního výboru ČsKS za rok 1964, kterou přednesl tajemník ÚV Bronisław Knapczyk a dále schválilo finanční rozpočet Společnosti na 1965 r. Rozpočty místních skupin předložili předsedové Obvodních výborů: z Oravy — krajana Jana Kowalika, ze Spiše — krajana Jana Magiera a ze Zelowa — krajana Wilhelma Tomesza. Rozpočet mí-

stní skupiny v Gęsiinci předložil Ústřední výbor. Presidium se také seznámilo s protokolem hlavní revizní komise, která kladně ocenila dosavadní působnost Ústředního výboru ČsKS.

Ústřední výbor ve své zprávě za minulý rok mezi jinými zdůraznil:

„Ke dni 31. prosinci 1964 r. ČsKS zahrnovala ve své působnosti 3 Obvodní výbory které seskupovaly 31 místních skupin se 3 276 členy. V těchto výborech pracovalo v minulém roce: 9 kulturních místností a kluboven — činných celý rok, 13 kulturních místností a kluboven činných 7 měsíců a 34 ochotnických uměleckých souborů (divadelní kroužky, soubory písni a tance, kapely a hudební skupiny). Základem působnosti ČsKS ve zprávním období byla kulturní práce a další prohlubování spolupráce aktuální Společnosti s terénovými instance a jinými organizacemi.

Současnou působností v minulém, jubilejném roce — dvacetiletí lidové vlády — směřovala ČsKS k další společenské aktivizaci svých členů, k plnému zapojování se do realizování společenských závazků vesnic a sídel v rámci oslav XX. let PLR. Hodnota této závazků činila několik milionů zlatých. Příkladem mohou být členové místní skupiny z Kacwina, Lapsz Wyżnych a z Krempach, kteří se zavázali splnit závazky v hodnotě sto tisíc zlatých.

V matričnej knihe z roku 1905 na strane 20-tej pod poriadkovým číslom 5/B je napísané, že dňa 6. februára narodil sa Władysław, ktorého otcom bol Ján Gomułka — roľník — (syn Franciszka Gomułka a Anny Rachwał), matkou Kunegunda Gomułka, dcéra Wojtacha Barana a Zofie rodenej Zajdl.

Z písaných dokladov iné v Krosne nenajdeme. Snad ešte v škole čís. 1. V jej miestoch začínal voľakedy chodiť do školy Władysław Gomułka. Je ešte fotografia v mie-

Na 12 tisíc ľudí, lebo toľki vtedy bývali v Krosne, len 9 sú dalej ako tri triedy. Teraz mesto počíta 25 tisíc obyvateľov, a samotných lycií je 13, rôzne školy v Krosne navštěvuje asi niekoľko tisíc mládeži (presne 9700 — príp. red.)

Po „wydziałówce“ Wladek šiel k Zygmuntowiczovi do učenia za zámočníka. Ten Zygmuntowicz bol v celom známym na celé okolie. Vyrábal vírnky na med a rôzne iné veci. Od Zygmuntowicza Wladek šiel

rodičia a sestra odprevadili ho na nádražie. Nemyslel som, že ho uvidím až počas vojny na pohrebe otca. Rozprával o väzení v Sieradzu, ako v poslednej chvíli vytrhli mreže a utiekli pred Nemcami, potom o obrane Varšavy. Poznal som asú všetkých komunistov v Krosne a po dedinách, prosil, aby som mu dal ich adresy. Sí sú k Stefanovi Bębnovi pre pivo na námestí, Gomułka vrável o založení ilegálnych novín. Kolportoval som tri čísla, ale už sme sa nestretli,

najstarší ako aj najmladší obyvatelia Krosna. Keď cestujete ulicou Krakowską, ktorá je hlavnou tepnou mesta s východmi na Sanok a Jaslo, po pravej strane, už daleko za stredom mesta, je Mostowa ulica. Vlastne ulička. Druhý dom po ľavej strane označený číslom 3. To je tu. Drevený, prízemný, pomalovaný na tmavohnedú, nízky plot z drevených kolíkov obklopuje malíčku záhradku. Niekoľko stromov — vysoký, stihly jasen, dve slivky, jablň. Sieň pretína

SUSEDIA

stnom múzeu. Poškodená, pokreslená; vo dvoch radoch ôsmi sviatočne oblečené mládci, na hlavách „baciarki“. „Zakladatelia a činitelia mládežnickej organizácie v rafinérii nafty v Krosne okolo roku 1918. Druhý zľava Władysław Gomułka“ — informuje podpis na vitrine.

Z tejto osmičky býva podnes v Krosne Stanisław Zajdel, pomenovaný tu „bez rúčky“. Práve on venoval múzeu túto fotografiu. Preto hľadame Stanisława Zajdla. Je ešte jeden Zajdel — Józef — 63-ročný zriadenec prezidia Mestského národného výboru. On sa tiež pamäta na mladého Władysława Gomułku.

— Spolu sme hrali v Białobrzegach rôzne divadlá. Pri Ľudovej čítarne mali sme divadlo a spevácky sbor. Divadlo organizoval Franciszek Szombra. Gomułka zúčastňoval sa prác divadelného krúžku, mál prednášky. Pracoval vtedy ako zámočník. Potom Gomułka musel sa skrývať, bol súdený. Ale o tom by už lepšie porozprával „bez rúčky“. Oni boli kolegovia, a ja sa na všetko ne pamätám.

Rok 1922

6. FEBRUÁRA WŁADYSŁAW GOMUŁKA UKONČIL 60. ROKOV. KRÁSNEHO, PRACOVITÉHO ŽIVOTA ODZRADCILUJÚCEHO VŠETKY ZÁLEŽITOSTI A STAROSTI, VŠETKY KOLAJE NÁMAHY A BOJA POLSKÉJ ROBOTNÍCKEJ TRIEDY, POĽSKÉHO NÁRODA.

VO VÝROČIE NARODENIA CELÝ NÁROD PRIAL WŁADYSŁAWOWI GOMUŁKOWI ĎALŠIE DLHÉ ROKY PLODNEJ PRÁCE PRE BLAHO CELEJ KRAJINY.

W. Gomułka s rodinou na ceste k voličným urnám — rok 1961.

SPOMÍNAJÚ...

Kedy som videl poslednýkrát Władysława Gomułku? Nuž, nedávno, keď tu bol na pohrebe sestry, porozprávali sme sa — vraví Stanisław Zajdel.

— Dávno poznáte súdruha Wiesława?

— Od detstva. Keď sme boli chlapci, často sme sa bývali. Lebo viete, to bolo tak: môj otec mal gazdovstvo za vodou, t.zn. po pravej strane Wisłyka, Gomułkovi bývali na ľavej strane. No a tí spoza vody nemali radi tých z ľavého brehu rieky. Ja som bol starší o 5 rokov, veľí som chlapcom spoznať vody, a Gomułka tým druhým. Potom sme spolu chodili do školy, ja trochu skôr. Białobrzegi boli vtedy dedinou (dnes štvrt Krosna). Z celej dediny do „wydziałówky“ chodili sme dvaja a z celého Krosna 9 (základná škola bola vtedy 2-trydená; „wydziałowa“ začínala sa od 4. tr. a končila na 7., po jej skončení bolo možné sklaňať skúšky do seminára, ktorý mal 4 kurzy). Aho, áno.

Minulý rok bol charakterizovaný také dalším uprevádzaním organizačnej práce ČsKS. V Ustrednom výbore se konala čtyři zasedání presidia Ustredného výboru a jedno zasedání plenárni. („Život“ svého času podrobne náčrtí prubehu týchto zasedání.) V Obvodných výborech a miestnych skupinach boli uskutečňované instruktážné schúze pro predsedy a tajemníky, na nichž boli probírány úkoly vyplývajúce ze stanov Společnosti a také způsob jejich realizace. Zúčastnení byli také seznámeni s vedením povinné finanční dokumentace a také se správnym vyúčtováváním obdržených dotací. Iniciatívou UV byla zorganizovaná v Jablonce dvě setkání aktivity Oravy s učiteli Spiše a Oravy, na nichž býla prodebatována kulturní činnost jednotlivých miestnych skupin Společnosti a také zapojení učiteľů do této působnosti. Terénných schúz Obvodních výborů a miestnych skupin se zúčastnili členové Ustredného výboru, kteří pomáhali řešit miestní problémy a rozvíjet a zlepšovat společenskou a kulturní činnost v daném prostředí.“

Výroční zpráva upozornila na doposud nepravidelné placenie členských příspěvků členy Společnosti. Např. z Obvodního výboru na Spiši, ktorý mél koncem min. roku 2 038 členov — 19% nezaplatilo příspěvky. Na Oravě z 1 003 členov — 6% nesplnilo své členské povinnosti. Také v Gęsiinci ne všichni zaplatili členské příspěvky. Pouze členové Obvodního výboru v Zelově úplne splnili své členské povinnosti. Jak jsme už mnohokrát psali, otázka plnění členských povinností vyduje mimořádné zdůraznění, tím spíše, že členské příspěvky jsou nepatrné a činí pouze 2 zlota ročně.

Finanční rozpočet jednotlivých Obvodních vý-

borů a miestnych skupin na rok 1965, schválený presidiem, vykazuje nepatrny rozdiel ve srovnání s predloženými návrhy terénu a je asi o 2% menší než obnášely sumy rozpočtu v minulém roce. Jestliže uvádzíme celkovou výši rozpočtu všech miestnych skupin a vezmeme ji jako 100%, presidium pribzhalo: pro Obvodní výbor Oravy — 40%, pro Spiš — 43%, pro Obvodní výbor v Zelově — 12,5% a pro miestnu skupinu v Gęsiinci — 4,5% z celku rozpočtové sumy.

Návrh tajemníka UV, týkajúci se schválení rozpočtu miestnej skupiny v Krakově, nebýl pro tento rok presidiem prijat z ohľadu na to, že členové skupiny mají opravdu velké možnosti, pokud jde o kulturní život v Krakově a současně vystupují naľahavější potreby skupin ve vesnicích Spiše a Oravy.

V súhlasu s návrhom hlavní revizní komise se presidiem rozhodlo obrátiť se na PPRN a okresní výbor ZMW ve Strzelině s návrhem o spolupráci pokud jde o vedení a využití kulturní miestnosti miestnej skupiny v Gęsiinci. Za účelem zlepšenia práce ochotnických uměleckých souborů ČsKS Spiše a Oravy, obrátilo se presidiu na přítomné zástupce PWRN s návrhem týkajúcim se organizace poradí zástupců kulturných a společensko-administračných oddelení kraje a okresu nowotarských a také s účastí UV ČsKS a popřípadě s účastí zástupců departamentu pro kulturno-ovisťovou práci a knihovny ministerstva kultury a umění. Jde zde obzvláště o otázky spojené s výstupy uvedených uměleckých souborov.

Zasedání presidia se zabývalo také prací Obvod-

ního výboru v Zelově, a to určitou přestávkou v kulturní činnosti, která se vyskytla v poslední době (o této situaci jsme napsali v předešlých číslech). Bylo zjištěno, že nově zvolený Obvodní výbor v Zelově společně s revizní komisí sestavil konkrétní plán své působnosti na běžný rok. S radostí byla přijata zpráva zástupce předsedy ÚV a předsedy Obvodního výboru v Zelově krajana W. Tomeše a také přítomného na zasedání presidia zástupce předsedy zelovského Obvodního výboru krajana Wacława Luštińského. Nový výbor kromě svolání 3 schůzí, na nichž byly probírány finanční a kulturní záležitosti Společnosti v Zelově, připravil dne 27. ročnice m.r. večeřek pro starší členy Společnosti, který byl zpestřen písničkami, recitacemi básní a monologů. O dva dny později byl v kulturní miestnosti uspořádán silvestrovský večeřek pro zelovskou mládež, který byl spojen s hárdeckou soutěží s odměnami. Dospělí se bavili v kulturní miestnosti 2. ledna. Nový rok přivítal zelovský Obvodní výbor uměleckým a zábavným pořadem. Kromě písni byly odměněny hlučným potleskem recitace české a polské poesie. Z tohoto krátkého přehledu vyplývá, že impas v působnosti tohoto oddílu je přeláman.

Na návrh redakce se presidiem rozhodlo provést zhodnocení tiskového orgánu Společnosti — časopisu „Život“.

Poslední zhodnocení našeho měsíčníku bylo provedeno v říjnu 1962 na společné poradě členů presida UV, kolektivu redakce a dopisovatelů, uspořádané v Nowém Targu a také na II. sjezdu ČsKS v červnu 1963.

John Johanson vedel, že musí svoju ženu zavraždiť. Nič iné mu nezostávalo. Bolo to jediné rozumné východisko.

Rozvod neprichádzal do úvahy. Nemal preč dôvody. Mary bola nežná, pekná, vo všetkom mu vyhovela a nikdy ani len okom nezmurkla na druhého muža. Počas celého ich manželstva nevyvolala ani najmenšiu hádku. Bola prvotriednou kuchárkou a po celom meste vychýrenou okúzľujúcou hostiteľkou.

Po tomto všetkom nemohol predsa John pustiť Mary jednoducho dolu vodou!

Bez neho by Mary nemala v živote priateľov. Je pravda, že tu má ešte svoj obchodik, ktorý aj celkom slušne vynáša. Ale v podstate nebola obchodníčka. Obchod so starožitnosťami bol viacmenej jej koníčkom, otvorila ho skôr pre zábavu, keď sa jej náskytla príležitosť kúpiť starý susedný dom.

NIET NAD

Nič na ňom nezmenili, nič neremovovali, len jednu stenu vybúrali, aby mohli prechádzať z jedného domu do druhého.

Keby len nebol vtedy na tej služobnej ceste v Lexingtone spoznal Bessie! Ale akože by mohol ľutovať taký zázrak? Iba v posledných šiestich týždňoch začal rozumne využívať život. Život s Mary v porovnaní s nimi nebol ničím — fádny, tupý, a jednotváry. Odkedy poznal Bessie, prichodil si ako slepý, ktorému sa naraz vrátil zrak. A aké skvelé, aj Bessie ho milovala a bola ochotná sa zaňho vydáť. Čo tám ochotná — žiadostí!

VEĽKÚ LÁSKU

Nie, musí niečo mûdre vymyslieť, ako odpratiť Mary z cesty. Malú nehodu by samozrejme mohol bez veľkých ťažkostí nascenovať. Obchodik so starožitnosťami a ka-de-tade rozloženými krámami bol na to ako stvorený. Stačilo nákloniť jedinu z tých ťažkých orechových skriň, azda by stačila aj nejaká mramorová socha — a Mary by bezbolestne odišla.

* * *

Mary Johansonovej by ani vo sне nebolo napadlo, že by bola schopná sa zaúbiť. Verila, že svojho muža miluje. Z plného srdca a celou dušou.

Aká len bola naivná. Ako by jej boli spadli klapky z očí, keď jedného rána vstúpil Kenneth do jej obchodu a opýtal sa, či nemá na predaj Mozartovu bustu. Samozrejme, že mala, dokonca väčší počet Mozartových búst, nehovoriač o Bachovi, Beethovenovi, Washingtonovi a Goethemu, z ktorých mala sochy v každej veľkosti.

Predstavil sa jej. Už to bolo nezvyčajné. Všade ho povodila. Neskôr sa snažila uvedomiť si, ako sa to prihodilo. Celé predpoludnie zostať v obchode. Okolo poludnia prehrňať sa v malej, vzadu umiestenej komórke, ktorá bola plná starých bielizníkov. Práve vytahoval jednu zásuvku a uvoľnený zámok mu ostal v ruke. Bez jediného slova odložil zámok náboj a objal ju. „Čo to robíte?“ vykroktala. „Preboha, keby teraz prišiel záklazník!“

„Nech počká vonku“, zasmial sa. Potom nemohla ani uveriť, že sa to stalo — ale stało sa. A teraz už netúžila po Johnovi keď bol na služobnej ceste. Tešila sa, keď ju ako obyčajne sucho pobožkal a povedal jej, že musí na pár dní odcestovať.

Malá kutička s bielizníkmi stala sa teraz útočiskom lásky Mary a Kennetha.

Jedného dňa, keď boli opäť spolu, začula: „Pani Johansonová kdeže ste chcela by som niečo kúpiť.“

Mary sa vytackala von, aby obslúžila záklazníka. V rýchlosťi si uhladila rozstrapateľné vlasy. Určite aj rúž mala rozmazený. Zá-

kazník bol ženského rodu — a akurát paní Bryanová, najobavánejšia klebetnica v meste. Určite sa postará, aby škandál rozniesla po celom meste: Mary Johansonová mala milence! Zaiste sa to čochvíla dozviedal John.

Jedine štaste bolo, že paní Bryanová jej nevenovala veľkú pozornosť, pretože jej oči sledili po kolovrátkach. Keď objavila hľadaný predmet, triumfálne ho zaplatila a náhľivo odišla z obchodu, nevšimnúc si Maryine vlasys.

Tentoraz sa to ešte prepieklo. Celá roztrásená rozprávala to Mary svojmu Kennethovi. Bol celý bez seba. „Milujem ta vrúcne a vásivo“, — povedal. „A som si istý, že aj ty máš miluješ. Už mám toho dosť, večne sa schovávať po tmavých kútoch. Rozumieš? Zosobášime sa a to čím skôr. Povedz mužovi, že sa rozvedieš.“

Keby John umrel. Prečo by nemohol na príklad dostať srdcový záchvat! Denne tisícky mužov dostávajú srdcové záchvaty. Prečo by aj jej milý John nemohol umrieť na počátku? Tak by bolo všetko jednoduchšie.

Kenneth jej to pripomímal deň čo deň. „Musíš sa konečne rozhodnúť. Zoberieme sa. Ihned.“

„Samozrejme, dušička, bud' len trochu trpežlivý.“

„Už mám trpežlivosti po krk. Nechcem ďalej čakať.“

Vedela, že to myslí vázne. Keby stratila Kennetha, slnko by pre ňu prestalo svietiť.

Statočný John! Človek ho nemôže len tak vyhnaf. Celá jeho láska patrí jej. Ak ho opustí, stane sa z neho samotár, vydedenec ľudskej spoločnosti. Nie, to mu nemôže urobiť. Nie, lepšia smrť ako taký život!

Prečo sa len zaúbila do Kennetha? No napriek všetkému sa už nemohla vrátiť. Ostávalo len jediné východisko. Musí si vymyslieť čistý a rýchly spôsob, ako sa zbaviť Johna. A musí to byť rýchle.

* * *

John nikdy predtým nenašiel Mary takú rozkošnú ako v ten večer, keď sa vrátil z obchodnej cesty z Lexingtonu. Zlomok sekundy uvažoval: „Najlepšie bude nechať všetko pri starom!“ Vtom sa však pred ním zjavil Bessin obraz a opäť bol odhodlaný, už chladnokrvne, konat. Mary odpravil zo sveta a musí sa to stať ešte túto noc.

Medzitým si chcel ešte pochutnať na hojnej večeri, ktorú mu Mary pripravila. Zdvorilosť to vyzádovala — a okrem toho bol aj hladný.

Mary sa naňho usmievala podala mu šálku kávy. „Určite ti dobre padne po únavnej ceste. Je mimoriadne silná.“

„Samozrejme, drahá d'akujem pekne.“

„Prepáčiš mi na chvíľo drahý?“ opýtal sa. „Práve mi prišlo na um, že mám v obchode ešte niečo usporiadať. O chvíľku sa vrátim.“

No o chvíľu sa nevrátila. Rýchlo dopil kávu a išiel za ňou do obchodu.

Nepočula ho vstúpiť. Sedela na empirovom diváni, v blízkosti celého radu liatinových sôch. Keď ticho prešiel dverami, bola obrátená chrbtom k nemu.

Co jej bolo? Plakala. Naozaj plakala. Tušila, že sa jej život so mnou blíži ku koncu! Nemal však čas pátrať po jej náladach. Bola tu jedno príležitosť a tú nesmie prepäť. Mary sedela práve v smere dopadu Viktora Huga alebo Goetheho. Stačil len celkom malý pohyb, a bude po všetkom.

A John ho vykonal.

Bolo po všetkom. Ležala tu jeho Mary pod liatinovým Goethem. Bola mrtva, načisto mrtva.

Bol výrovnalý. Vrhol posledný pohľad na nebožku a vrátil sa do bytu. Doprrial si ďalšiu šálku kávy a chcel zatelefonovať po lekára. Zaiste privolá políciu. Ale John nemá sa čoho bať. Musí len tvrdiť, že Mary prevrhla stojan a Goetheho busta sa prevrátila na ňu.

Pocítil ohromný pokoj. Už dávno neboli taký kľudný, taký uvoľnený. Dozariať preto, že urobil čo urobil musel. Ba bol dokonca ospalý. Trochu sa natiahnut na gauč, želal si. Bolo to v tej chvíli dôležitejšie než zavolať lekára. Ale vstať nevládal. Položil si hlavu na stôl. Zaspal.

* * *

Nikto z Maryiných a Johnových priateľov ani na chvíľu nezapochyboval, ako sa to stalo. Mary sa zaistie v ten večer potkla, alebo nejakým spôsobom zavadila o stojan a busta ju zabila. John ju našiel — a žiaľ ho premohol. Zdalo sa mu, že bez Mary nemôže žiť a v zúfalstve vypil v káve uspávacie prásinky.

Všetci priatelia a známi sa ešte dobre pamtali ako Mary a John pri príležitosti dvadsaťteho výročia sobáša vyslovili prianie, aby zomreli obaja v ten istý deň. Boli najzaujmejším manželským párom na svete. Ako v rozprávke. Pohľad, ako jeden pri druhom ležali, obmäkčil nejedno srdce a rozplakal nejednú oči. Pretože v našom neistom, nepokojnom svete niet nič krajšie nad veľkú, verné lásku.

Oslavovala v „skromnom“ rodnom prostredí tridsiatku. Pre herečku, ktorá boľa dlhé roky na výslní slávy, to nie je udalosť pre noviny. Pre Brigitte Bardotu to bola udalosť, pri ktorej si našla chvíľu, nestrázený okamih, aby sa pozrela do zrkadla... A ako tridsaťnáčka si dovolila aj zafilozofovať:

„Najdôležitejšia v živote je láska! Verím v lásku a som štastná. Za šťastie som často drahu platila. Skúsenosti sú však vždy drahé. Pre lásku som vždy ochotná obeťovať veľa, kus samej seba.“

Ideálny muž? Pre mňa taký neexistuje! Nikdy som si nevytvorila ideál muža (povedzme vysokého, či plavovlasého, modroo-

kého, so širokými ramenami), ktorého by som mohla lúbiť. Keď však lúbim, žiarim a priznávam sa k tomu verejne.

Autorita muža? Prečo by mal mať jeden človek viac práv ako druhý iba preto, že nosí nohavice? Dôležitá je harmónia medzi dvoma ľuďmi. V absolútnej autorite muža neverím, že žena má byť jeho rovnoprávnu spoločníčkou, a nie otrokom. Roky ma mnohámu naučili. Veľmi si cením úprimné priateľstvo. Dnes mi je priateľstvo drahšie ako kedykoľvek predtým. Naučila som sa vziať si priateľov, dobrých priateľov viacej ako milencov...

Ako zaháiam nudu? Počúvam hudbu, venujem sa ručným prácam alebo navštievujem priateľov...“

KONSTANTY ILDEFONS GAŁCZYŃSKI
(1905—1953)

LYRICKÝ ROZHовор

— Povedz mi, jak ma lúbiš.

— Poviem.

— No?

— Lúbim ťa v slnku. I v žiare plameňov.

Lúbim ťa v klobúku i v baranici.

Na koncerte i na ceste, i vo víchri.

V bazánoch i v brezách, i v malinách, i v tôni klena.

I ked' spíš. I ked' pracuješ sústredená.

I vajce ked' rozbijaš pôvabne.

Ba i vtedy, keď lyžička ti vypadne.

V taxiku. Na slnku, v drožke. Taktiež v chládku.

I na konci ulice. I na začiatku.

I ked' si vlasy do lokničiek stočíš.

V nebezpečenstve i na kolotoči.

V topánkach. I bosú. V mori. V horách.

Dnes. Včera. Zajtra. Vo dne, aj keď hviezdy horia.

I na jar, keď k nám lastovičky letia.

— A jak ma lúbiš v lete?

— Ako miazgu leta.

— A na jeseň, keď vichor v mrakoch zaburáca?

— Ba i vtedy, keď dásdňiky strácaš.

— A keď zima striebri rámy okien?

— V zime ťa lúbim jak veselý oheň.

Blízko pri twojom srdci. Z každej strany.

Za oknami sneh. A na snehu vrany.

Preložil JÁN STACHO

NEBESKÉ LIETAVICE

Možno ani neviete, že na dobývaní vesmírnych výšok mali od samého počiatku svoj podiel aj ženy. Nezaškodí pripomienúť, že Valentína Terešková mala odvážne predchodyne už v časoch, keď bolo treba veľmi ťažko bojať s mnohými predstavkami proti ženám, ich schopnostiam a poslaniu.

Ešte v 18. storočí, ktoré sa nazýva „Storočím osvety“, tvrdili niektorí filozofi, ako napr. Jean Jacques Rousseau, že žena je bytostou slabou a rozumove nedozretou, plnou „vrozených“ zlých nákloností a vlastnosti. Názory na schopnosť a postavenie ženy v spoločnosti sa začali širšie meniť až s rozvojom kapitalizmu, a najmä v súvislosti so šírením myšlienok socializmu.

Ked po prvý raz v histórii došlo k dobývaniu vzdušných priestorov, čiže k prvým letom balónom, ženy sa zjavili hneď v prvých radoch priekopníkov, spolu s mužmi a dokázali, že ich odvaha nie je o nič menšia.

Prvá „nebojáčna dáma“, ako to kronika naznamenala, bola Angličanka Elizabeth Sage. Počas prvého letu balónom, ktorý sa konal nad anglickou pevninou 25. júna 1785, vystúpila do vzduchu v gondole balóna v spoločnosti dvoch mužov, Vincenta Lunardiho a Georga Biggeho. Bola súčasne hlavnou pilotkou.

Pani Sage nebola jediná. Okrem iných sa medzi prvými pilotkami preslávila Francúzska, pani Blanchardová. Vykonala väčšie množstvo individuálnych letov, pozorovaná mnoho tisíc, divákmi, medzi ktorými boli aj korunované hlavy na čele s cisárom Napoleonom. Treba tiež spomenú francúzsku rekordérku, pani Maisonneuvou, ktorá si koncom devätnásťteho storočia získala svetovú slávu.

A potom príšla konečne éra lietadiel. Prvou ženou, ktorá sa odvážila na let v lietadle, bola Američanka Mrs. O'Harirová. V roku 1903 vykonala spolu so slávnym pionierom leteckej Wilburom Wrightom, let, ktorý trval až... 123 sekúnd.

Onedlho nato začali ženy lietať samy, získavajúc zarovno s mužmi „vzdušné právo jazdy“, čiže diplom pilota. A nezabúdajme, že lietanie na vtedajších strojoch, nazývaných eroplánmi a „stílených“ skôr amatérsky ako odborne z dreva, plátna a drôtu, nepatrilo v nijakom prípade k bezpečnému podnikom.

Odvážnych pilotiek však pribúda každý rok, najmä v krajinách ktoré vtedy boli na čele rozvoja leteckej, t.j. vo Francúzsku, Nemecku, Anglicku i USA.

Po prvej svetovej vojne sa množia mená slávnych letkýň vo vset-

čas najmä Francúzsky, ako Jacqueline Auriol, Jacqueline Cochran, Maryse Bastié.

Dnes je v každej krajine mnoho športových letkýň, najmä v Sovietskom sváze, a žena-pilotka — či už na obyčajnom, alebo prúdovom lie-

kých krajinach. Patria medzi ne okrem iných: Maria Marvingt (Francúzsko), Nelly Besse (Nemecko), Adrienna Bolland (Francúzsko), Miss Daran (Anglicko), Amelia Earhart (USA) Jean Batten (Nový Zéland) — prvá žena, ktorá sama preleteala Atlantický oceán v roku 1935. Po druhej svetovej vojne vedú ženy už prúdové lietadlá, dosahujúc na nich pozoruhodné rekordy. V tomto odbore vedú istý

tadle, helikoptére alebo vetroni — nebudi už nijakú senzáciu ani začudovanie.

V každom prípade od počiatku držali ženy krok s mužmi v dobývaní vzdušných priestorov, čoho posledným najväčším dôkazom je let Valentíny Tereškovej, ktorý by bol najpresvedčivejšou odpoveďou J. J. Rousseauovi, keby tak na chvíľu ožil...

Každé ráno, presne o pol desiatej, schádza po starom schodišti polozrúcaného domu v Paríži drobná starenka. Pomaly, tichými krokmami sa uberá do múzea v Louvre, na svoje každodené stretnutie s Boticellim.

Táto starenka, ktorá bude mať onedlho sto rokov, púta pozornosť návštěvníkov Louvru takmer rovnako ako sáv-

ny Boticelliho obraz „Panna“. Pred štyrmi mesiacmi si postavila pred tento obraz svoj stojan a pokúša sa o jeho najvernejšiu kópiu.

Strážcovia v múzeu majú starenku veľmi radi a dokonca aj policajný inspektor sa zakaždým pristaví pri jej stojane a dojatý jej vyšívanským šálom a staromódnym klobúčikom hovorí: „Len sa držte; čoskoro budeme spolu s ministrom kultúry pri šampanskom oslavovať vašu storočnicu!“

V očakávaní tejto oslavky žije Lea Fréchet-Trémintin skromne — jej mesačný príjem je iba sto nových francov — v starom bytiku na ulici Saint Denis v Paríži. V byte nie je elektrické osvetlenie, ani tečúca voda, ani plyn. Sama si musí nosiť uhlie, vodu i svoje skromné nákupy až na piate poscho-

— Bol to obdivuhodný človek. Staral sa o domácnosť, kým som chodila do večerného maliarskeho kurzu. Viete, svoje maliarske vlohy som objavila až vo svojej štýridsiatke. Dovtedy som bola vyšíváčkou a vyšívala som veci pre ruský cársky dvor. Od smrti môjho manžela staťa sa malovanie mojou jedinou radosťou. Nemám nijakých príbuzných, mám len svojho Boticelliho, Maneta a Fragonarda. Samozrejme, to nie sú originálne, sú to len kópie. Ale nikdy ich nepredám, keby mi bolo akokoľvek zle. Dostanú ich po mne tí, čo boli ku mne dobrí.

Potom, ako keby sa jej odrazu zadal, že sme ju pridlo zdržali, tlačí nás zdvorilo ku dverám.

Rozlúčili sme sa rýchlo, ale vonku sme ju čakali, skryti za roh ulice. A potom, keď vyšla z domu, sledovali sme

ROKY NIE SÚ ROZHODUJÚCE

die. Byt pozostáva z jednej miestnosti. Jeden kút je upravený ako kuchyňa, v druhom stojí starostivo ustlaná posteľ. Do sporáka zakúri len vtedy, keď je už prvej zima. Tu žije celkom sama, obkľúčená obľúbenými predmetmi: rokokovými hodinami, soškami, malými anjelíkmi a vyšívanskými dečkami. Ukažuje nám fotografiu svojho manžela:

ju na kuse bez toho, aby nás zbadala. Kráčala drobnými stareckými krôčikmi po 5 kilometrov dlhej ceste do Louvru, ku svojim drahým, obľúbeným mestom. Túto vzdialenosť prekonáva každý deň peši — bez ohľadu na dôžd, sneh a páľavu — pretože doprava je pre ňu pridrahá. Cože, ved má ešte len 98 rokov...!

Pred obrazmi obľúbených majstrov zášuda 98 ročná Lea Fréchet-Trémintinová na svoj vek, na svoju chudobu a osamelosť a oddáva sa celkom uměniu.

Willy se práve dival na druhé vydání televíznych novín, když tu tiše klaply dvere. Za minutu už stála Inge za jeho zády.

„Drahoušku ... škyt ... to jsem já ... škyt ...“ vypravila ze sebe ztěžklým jazykem.

„Já vím poklade,“ odvětil něžně, aniž se otočil.

Inge ztěžka dosedla na židli.

„Hm ... škyt ... a to vůbec nic neříkáš ...?“

„Co bych měl říkat ...?“

„No ... hm ... že se teprve teď vracím z podniku.“

Willy nehnul ani brvou. „A co bych podle tebe měl říkat?“

„No ... škyt ... je přece už jedenáct prýč ...“

PODNIKOVÁ OSLAVA

ACHIM FRÖHLICH

„Ne, je přesně půl dvacáté,“ opáčil Willy. Rozzářila se jí lic.

„To je přece ... škyt ... ještě horší ... a ty nehubuješ, že jdu tak pozdě?“

„Nevidím žádný důvod,“ odvětil Willy ihned.

Inge se tím nedala zmást. Skytala vytrvale dál: „Taky jsem ... škyt ... pila vino.“

„To jsem poznal, hned jak jsi přišla.“

„A ani kvůli tomu se nezlobiš?“ zeptala se zničeně.

„Ne. To je přece samozřejmé, když se v podniku něco slaví, že se nesedi nasucho!“

„Ale ... škyt ... já jsem pila moc a strášné jsem rádila ...“

„Ale děťátko, řekl Willy poněkud znepokojen, „viš přece, že moc nesneseš.“

„Tak se na mne zlobiš, vid?“ svítla jí naděje.

„Ani trochu.“

„Taky jsem tancovala s cizimi muži ... Co na to řekneš?“

„Doufám, že ti nešlapali po nohách tolík jako já!“ řekl Willy hlasitě zivaje.

„Ty ... ty ... ty se vůbec nezlobiš ... vůbec nezlobiš ... vůbec pro nic?“ propadala zoufalství.

„Ne srdičko, říkám to přece jasné. Proč bych se taky měl zlobit?“

Inge cítila, jako by se všechno uvnitř ni zlomilo. Prudce se rozvylkala a slzy jako hrásky ji stékaly po tvářích.

„Bééé ... neříkáš nic ... nezlobiš se ... nenadáváš ... béé ... nejsi žárlivý ...“ otřásala se stále srdceryvněji ...

„Bééé ... protože už mě nemiluješ, tak je to, ty nelido! Béé ... já nebohá opuštěná žena ...“

Teď už to Willy nevydržel. Divoce vyskočil ze židle a strašnou silou praštil pěsti do stolu. „Teď už toho mám ale dost,“ zařval. „Přestaň okamžitě s tím tyátem! To je k zbláznění! Nechci tě ani vidět, rozumiš? Jdu spát!“ a praštil dveřmi.

Rázem bylo po pláči. A zatímco hlasatelka přála všem televízním divákům dobrou noc, volala Inge za Willym:

„Já to věděla, že budeš dělat kravál, že jdu pozdě domů!“

Přel. zp

AFORIZMY

— Nesmíme nikoho obviňovat. Lidi nikdo ani nestvořil, ani nevynalezl. Dělají se až pradávna sami a sami.

— Charakter je tím větší, čím menší je rozdíl mezi tím, co si člověk myslí a co říká, a mezi tím, co říká a co dělá.

— Nejzvučnější političtí nebožtíci mohou mit nejtisíči pohřeb.

— Mnoho lidí dokáže hledět přímo na slunce. Když má zatmění.

Autor na pozadí pyramid

Ked som bol v Egypte vyšlapanou turistickou cestou prišiel som k pyramídám. Tieto veľké kamenné ihlany už veľmi dávno vzbudzovali záujem nielen turistov, ktorí sa fotografovali na ich pozadí, ale aj vedcov egyptológov, ktorých zase zaujímali tajomstva týchto stavieb. Nebolo však jednoduché rekonštruovať pravdu spred tisícich rokov, vyžadovalo si to solídne vedecké základy ako aj veľa námahy. Ale tátu námahu sa vyplnila, lebo dnes tajomstva prestali byť tajomstvami a historická minulosť je obohatená novými faktami.

SCHODY DO NEBA

Dodnes napočítali až osemesiat pyramídy. Nie všetky sú celé. Veľká väčšina to sú ruiny po prípade miesta svedčiace o jestvovaní takejto stavby. Nenarušil ich „zub času“ ani nerozdrtil kamenné bloky viator púše. Jednoducho okolití sedliaci ich rozobrali na stavebný materiál pre praktickejšie účely. Ale okrem týchto sú aj pyramídy zachované vcelku. K najznamejším patrí Cheopsova pyramída, ktorú som videl. Má tvár ihlanu, ale najstaršie pyramídy mali tvár schodov. Prečo?

V jednom z rozlúštených egypt-

ských papyrusov sú obsiahnuté slová: „Budujeme pre neho (faraóna) schodište, aby mohol vojst do neba“.

Egyptania verili, že človek sa skladal z fyzického tela ako aj z časti „ka“ i „ba“. „Ka“ — to bol dvojník a anjel strážny človeka, ktorý zomrelému slúžil ako sprievodca na druhom svete a viedol ho pred obličaj boha Ra. Časť „ba“ to bola práve duša človeka.

Ale, aby duši človeka zabezpečíť zá-hrobný život bolo nutné, podľa vtedajších presvedčení, balzamovanie tela, ktoré ho zabezpečovalo pred rozkladom, ako aj zabezpečenie ho pred zničením lúpežníkmi. Okrem toho bolo treba zomrelého zásobiť potravinami, predmetmi každodennej potreby a všetkým čo k tomu patrilo.

Toto bol cieľ pre ktorý egyptskí vladári — faraónovia — budovali pyramidy.

CHEOPSVOA PYRAMIDA

Patrí k pyramídám budovaným v tváre ihlana. Po dnes nevedno prečo zanechali budovanie pyramíd tváru schodov a dali im práve takú a nie

inú geometrickú podobu. Táto pyramída meria 146 metre. Každý jej bok pri základoch meria 230 metrov. A skladá sa až z dvoch miliónov tristotisíc kameninných kvádrov, z ktorých každý váži asi česť ton.

Takáto stavba bola nielen výrazom sily, všemocnosti a božkosti vládara ale tiež dovoľovala komplikované ukrytie balzamovanej mŕtvoly pred lúpežníkmi. Tam majú svoj pôvod, vnútorné rozmiestenie, slepé komnaty s tajnými prechodmi a ďalšie pasce i prekážky. Pri pomeňme si, že poškodenie mŕtvoly lúpežníkmi znemožňovalo ďuší získanie nesmrteľnosti.

CINTORÍNSKE HYENY

Dnes Cheopsovú pyramídu obklopuje púšť. Ale voľakedy pod všetkými pyramídami, hoci boli symbolom smrti, vrel život. Boli obklopené múrom, a vo svätyni, ktorá obyčajne s nimi susedila konali sa bohoslužby, ktorých rítus zabezpečoval zosnulému pokojný záhrobný život. Bohoslužby odbavovali knází. Egyptský vladári nedôverovali im nielen v živote, ale aj — ako poukazujú na to početné príklady — knází zneužívali túto dôveru aj po ich smrti.

V pyramide, ktorú vybudoval pre seba a pre svoju manželku faraón

Amenemhet III. a ktorej vnútrajšok skúmal anglický vedec Petrie, bolí viditeľne stopy lúpeže. A v každej hrobke bolo veľa toho, čo sa dalo rabovať. Zabalzamované múmie faraónov mali pod obväzmi veľa drahých šperkov, hlavy mali zlaté masky a rakvy tiež boli obložené zlatým plechom a často vyzdobené drahokammi. Početné predmety boli taktiež zo zlata. Toto všetko vábilo. Ale ako zistil Petrie, ten kto vyraboval pyramídu Amenemheta musel dobre poznáť jej plán a musel venovať na tento účel niekoľko mesiacov. Lebo mala vchod ukrytý nie tradične na severnej strane ale na južnej ako aj veľmi komplikovaný labirint.

Ako je vidieť k bande museli patrif tak kňazí ako aj strážníci cintorína.

OBETE ROZMARINU

Len faraóni mohli mať posmrtné ležovisko v pyramídach. Dookolo nich v bohatých hrobkách ležali zosnulí hodnostári. Obyčajní ľudia boli pochovávaní na pústi. Kto by si bol vtedy robil starostí s osudem tých, ktorí nepatrili k rodine faraóna, k aristokrácií alebo kňazom. Ale pomníky tamtých čias — pyramídy — boli budované rukami práve tých jednoduchých ľudí. Nikto nevie, kde sú tie súčas-

PO STOPÁCH ORAVSKÉHO LISTU

V januárovom čísle „Života“ uvverejnili sme list, ktorý sme obdržali z Obvodného výboru Československej kultúrnej spoločnosti v Jablonke. List rozoberal fažkosti stojace pred kultúrnym aktívom Oravy v reálizácii ich programu práce.

Uvedomujúc si dôležitosť tohto listu, ako aj iných sťažností, ktoré sme obdržali do redakcie, zorganizovali sme dňa 31. januára t.r. stretnutie tajomníka ÚV ČSKS B. Knap-czyka s jedným z autorov listu, kultúrnym inštruktorom Obv. výb. na Orave Jánom Ondicom za účasti predstaviteľa našej redakcie. K diskusii prispel tiež za prezídium ÚV, člen reper-toárovej komisie Ignáci Nižník.

Na tomto stretnutí boli prediskutované všetky otázky kultúrnej práce na Orave o ktorej písali autori listu a nielen že bola zhodnotená spolupráca ÚV s Obv. výborom, ale zarovne boli podujaté patričné rozhodenia pre ďalšiu kultúrnu činnosť Spoločnosti na Orave. Týkajú sa predovšetkým väčšej samostatnosti OV, ktorú navrhoval list. Prevedená diskusia potvrdila niektoré sťažnosti Obv. výb. a zároveň vykazala tiež ešte slabé stránky organizačnej práce Spoločnosti ako aj samotnej práce OV najmä týkajúcej sa kolektívneho riešenia všetkých otázok.

Hlavnejšie body tejto diskusie uverejňujeme:

B. Knapczyk: Vtedy, keď sme číitali ten list v
nuárovom čísle „Života“ t.j. kým „Život“ dostal s k
našim rukám, väčšina sťažnosti bola už odstránená.
To známená že na Orave, až na povolenia na výn-
penia divadelných krúžkov, UV ČSKS už všetko vy-
bavil. Televízory, harmoniky a iné nástroje boli ga-
vené.

J. Ondica: Áno, ale to všetko malo miesto už pom, keď sme odoslali náš list.

Redakcia: Ako vieme, uzavierka „Života” je súťažného časopisu, ktorý ho čitatelia dostanú do rúk v prípade preto, aby naše intervencie boli účinnejšie, sa žíme sa voopred upovedomiť patričné inštitúcie, v tomto prípade Obv. výbor písal svoj list 10. decembra a. r. a už o necelý týždeň neskôr tajomník ÚV B. Karpaczyk bol s ním podrobne oboznámený v našej redakcii. Domnievame sa, že kritika obsiahnutá v liste a intervencia redakcie predsa pomohla. Ostáva však ešte zodpovedaná otázka, prečo až toľko mesiacov mesiel čakať Obv. výbor na Orave na pomoc Ústrediu

B. Knapczyk: Začnime od gramorádia. Pokazilo sa ku koncu školského roka. V tom období ukončil m kurz opravy rádia a televízie a chcel som ho už m opraviť, aby neboli dodatočné finančné výdavky. Krz som ukončil 25. júla a hned potom som rádio opa- vil, horšie to bolo s gramofónom, nakoľko chýbal ne- ktoré súčiastky, ktoré som nemohol zohnať. Potom sme nemali príležitosť odviesť aparát na Oravu a tka- to sa to prebiehalo až do decembra.

Redakcia: Stalo šetrenie za to, aby Obv. vpor skoro pol roka nemal gramorádio k dispozícii?

B. Knapczyk: Boli to letné mesiace keď sa radio nepoužívalo a preto mohlo počkať s opravou. Nali

pyramídy

po prípade miliónov zahynulo pri tejto stráanej práci. Vieme len, že Cheopsovú pyramídu budovali dvaadsať rokov. A že len pri samotnej preprave stavebného materiálu behom troch mesiacov každý rok pracovalo sto tisíc ľudí. Pyramídy budovali všetci — tak priamí poddaní faraóna, ako aj otoci, ktorých dodávali vojiny a lúpežné výpravy. Slnko v Egypte prázni nemilosrdne. Keď som bol pod pyramídami, teplomer v tieni ukazoval smerasť stupňov. Preto môžeme si predstaviť prácu v týchto podmienkach.

Táto práca neprinášala nič, a stavba pyramíd pohľdovala veľké prostriedky. Preto nie je čudné, že voľakedy obyvateľia Egypta urobili povstanie a vyhodili z pyramíd mrtvoly kráľov, čo udávajú historické pramene.

TECHNIKA BUDOVANIA

Základný materiál, tie kamenné kvádre trhali a otesávali v kameňolomoch. Na stavenisko, ktoré obyčajne bolo na západnej strane Nilu, v susedstve najstaršieho hlavného mesta Egypta Memfis, prepravovali ich po vode. A potom vliekli ich na vlačuha po umele vytvorenom skleze. Cestu prepravy polievali vodou aby vlačuhy ľahšie sa klzali po blate. Sklz predložovali a podvihovali rovnomer-

PODĽA VZORU BOHA RA

Boh Ra bol mimoriadne uctievany a vyznamenaný spomedzi iných rozličných božstiev Egypta. Bol bohom slnka. Egypťania verili, že východ a západ slnka znamenajú smrť a zmrtvychvstanie boha Ra. A nakoľko faraóni boli božskými jedincami, nazývali sa, že po smrti spolu s bohom Ra budú putovať po nebi, ako veslári, kormidelníci alebo tajomníci. Roku 1955 objavili pri Cheopsovej pyramíde vmuurovanú v tajne skryši lod' s veslami. Výstroj na cestu pre faraóna.

Ale už samotní faraónovia uznali marnosť pyramíd pre uschovavanie ich tel a výstroja. Podlahli faktom, tomu, že bolo nemožné zabezpečenie mŕtvol pred krádežou a zneuctením. Preto sami prerušili tradíciu budovania pyramíd. Urobil to faraón Thotmes I. (1545-1515 p.n.l.) a na svoju hrobku vybral miesto, ktorého lokalizácia bola tajomstvom. Bola to „Dolina kráľov“. MARIAN KASKEWICZ

sme ešte aj také ľažnosti ako oprava iných nástrojov napr. harmoniky, ktorých oprava v odborných opravovňach trvala dosť dlho a keď už bolo všetko opravené, chceli sme nástroje odoslať na Oravu spolu, žiaľ nemali sme príležitosť.

Redakcia: A čo bolo s televízorom, vyžadoval si aj on toľko mesiacov?

J. Ondica: Ja sa v tom nevyznám, aby som mohol konštatovať, čo bolo pokazené. Ale s televízorom sme mali celé opletačky. Po prvej oprave v Krakove fungoval len 2 týždne. Opäť sme opravovali a zas na nám pokazil. Potom s jeho opravou sme čakali niekoľko mesiacov.

Redakcia: Je možné, aby oprava trvala tak dlho? **J. Ondica:** Obv. výbor skončil tým, že hlásil pokazenie televízora na UV, ktorý prijal to na vedomie a ďalšie mesiace nič sa nedialo. Skončilo to tak, že televízor opravil montér z Jablonky bývajúci v susedstve našej klubovne. Lenže opravu musel u neho objednať Ústredný výbor.

Redakcia: Ako z toho vysvitá jeden na druhého sa spoliehal, jeden na druhého sa obzerel a televízor kľudne čakal na montéra. Konečne dal ho opraviť UV, ale myslíme, že UV nie je tu bez viny a preto, aké tu vyplývajú návrhy pre ďalšiu prácu?

J. Ondica: Môj návrh je, aby opravy nieľ televízora, ale aj rádia a všetkých hudobných nástrojov boli v rukách Obv. výboru. Tým viac, že po roku máme odborné dielne v Novom Targu a keď ich voláme, nemáme s nimi žiadne ľažnosti.

B. Knapczyk: Správne, súhlasíme s tým a odteraz ako sme rozhodli na UV, tieto otázky bude riešiť Obv. výbor.

Ako sme už povedali, všetky nástroje, v tom aj harmoniky sú opravené. A v tom, že ich oprava sa prefahovala bol na vire Obv. výbor.

J. Ondica: Skutočne bolo tak. Na poslednej schôdzi OV v Jablonke sme kritizovali UV, že prefahuje opravu harmoník, avšak ukazalo sa, že napr. pokazená harmonika z Harkabuza, ležala niekoľko mesiacov na OV a z iných mestských skupín OV nestiahol požadené harmoniky a neposlal ich do opravy. To znamená, že sme nariekalí na pokazené harmoniky a predsa ležali celé mesiace na MS kym neboli odoslané na UV.

B. Knapczyk: Len keď sme ich dostali, behom mesiaca boli opravené.

J. Ondica: Bolo tak, že skutočne za Obv. výbor všetko robil UV. Bolo aj tak, že Obv. výbor planoval iné a UV realizoval zas iné otázky.

B. Knapczyk: Lebo nebolo sa s kym dohovoriť.

J. Ondica: Mali sme takú zlú pracovnú metódu, že čo nespravil UV, to same na Obv. výb. neurobili a potom bolo veľa všeľajakej kritiky. Teraz, keď už máme Ústredným výborom schválené finančné rozpočty na celý rok, bolo by dobre, aby UV na vlastnú pásť ne-rozrodoval za Oravu a práve naopak, aby OV riešil svoje otázky v súhlase so schváleným rozpočtom a pracovným plánom.

B. Knapczyk: Áno, súhlasim s vašim návrhom, aby OV bol samostatnejší. My z našej stránky budeme vám slúžiť pomocou a radou.

Redakcia: Vo svojom liste OV sa sťažoval na nevyužitie niektorých hudobných nástrojov v miestnych skupinách, ako vlastne táto záležitosť vypadá, a nebol to snáď sťažnosť na samých seba?

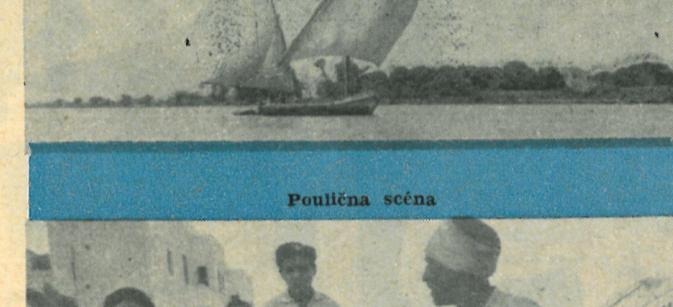
Ukážka arabskej architektúry.

Prečerpávanie vody pre navodňovanie

Typická loď na Nile

Poulična scéna

PERLICKY

ZAUJIMAVÝ NÁLEZ Zbroj šiestich starogréckych vojakov našli v moldavskej obci Olonešty. Okrem šiestich bronzových hēliem našli svietnik, bronzový privesok a ďalšie predmety. Archeológovia sa domnievajú, že zbroj patrila vojakom pontického miestodržiteľa Alexandra Macedónskeho Zopiriona, ktorého tridsatisicovú armádu zničili v týchto miestach Skýti v rokoch 331-330 pred našim letopočtom.

POTOM AKO?

Doteraz sme si zvykli vidieť po uliciach kočky pre dvojčata. V anglickom Canley sa objavil prvý „trojkočik“. A čo keď pokračovanie nasleduje?

DOSTOJNÍK STÁBU „NATO“

Talianska polícia zatkla v Mesine istého Aldo Donati, ktorý práve hodlal jedenáste krát povedať „áno“ pred oltárom. Ako sa ukázalo už predtým sa 10 krát oženil v rôznych mestach Talianska. Donati používal vždy tú istú metódu: oznamoval farárovi, že je štábnym dôstojníkom NATO v Západnom Nemecku a nemá pri sebe osobné doklady. Musí však ihneď odcestovať v dôležitej vojenskej misii. Doklady pošle za týždeň...

„Dôstojník NATO“ bude sa zodpovedať pred súdom za bigámu.

CESTA PRE ZAMILOVANÝCH

Istá holandská cestovná kancelária v Amsterdame vysvetla vo svojej výkladnej skrini nasledujúce reklamné oznámenie:

„Mladí manželia a zamilovaní! Cestujte na zájazd do severného Nórsku! Noc trvá tam šest mesiacov bez prestania.“

FALOŠNÁ SLÁVA

Na policiu v Granite City (Illinois, USA) prihlásil sa istý občan tohto mesta, tvrdiac, že jeho dom okradli a napriek vyšetrovaniu, ktoré sa snažil prevádzkať na vlastnú pásť, nemôže poukazat žiadného podezrivého.

Okradnutý sa menoval Sherlock Holmes.

B. Knapczyk: Obv. výbor je hospodárom svojho majetku, a o využití napr. harmoník sami musia rozhodovať. My za vás nebudem určovať, ktorej MS harmoníka je potrebnejšia.

J. Ondica: Áno, je to našou vinou. Skutočne na niektorých dedinách harmoníky nie sú dostatočne využité. Napríklad v Lipnicy Wielkiej, Jablonke a inde. Zase v iných skupinách nám hudobné nástroje chýbajú. Avšak teraz sme už urobili podrobny zoznam, ktorá MS aké nástroje má mať k dispozícii. Mámu na myslí predovšetkým tie, ktoré budú prejavovať kultúrnu činnosť, ktoré budú aktívne. Tým predovšetkým budeme pomáhať.

Dalšou otázkou o ktorej sme písali, sú divadelné hry, najmä dnešné ktoré sú pomerne náročné a ľažnosti zvládnutím dedinskému človeku. Chcem tu povedať, že sú to dobré hry, ale pre naše možnosti je v nich určite priveľa učinkujúcich, ľažkých scén, dej a podobne.

B. Knapczyk: Výber repertoárových diel je našou slabostou, súhlasíme, že nemôžeme byť spokojní s tým, čo sme vybrali, musíme ďalej hľadať. Ale to má predsa na starosti repertoárová komisia. Otázka repertoáru našich divadelných krúžkov a súborov je dnes jedným z najdôležitejších problémov — všetci s tým súhlasia.

I. Nižník: Tie materiále, ktoré nám poskytol UV, všetky sme podrobne prezreli a podľa možnosti, niektoré z nich sme vybrali. Prezreli sme aj slovenské, aj poľské hry. Sú medzi nimi aj také, ktoré boli hrane pred pár rokmi, a dá sa ich zas opakovat. Ale je to stále mälo.

(DOKONČENIE NA STR. 8)

Z uplynulých rokov pamätam si rozprávania o bojoch arabských povstalcov pod velením Abd-El-Krima proti Francúzom, ktorí mali Maroko pod svojím „protektorátom“. Čítal som o tom na začiatku tridsiatich rokov, keď povstanie legendárneho arabského vođa upadlo v roku 1926 — po piatich rokoch urputných bojov. Potom s Marokom spájali sa rôzne spomienky vojakov Cudzineckej legie, sa možejme nevraviace úprimne o sku-

si nejaký studený nápoj. Vtedy po prvýkrát rozprával som s človekom zo severnej Afriky.

— Prečo si tu?

— Kázali. Máme bojovať za Francúzsko...

— Ale tam, u vás snaď tiež sa bude bojovať?

— Áno, ale my sme pre Francúzov bezpečnejší tu...

Toto bol práve človek z Maroka. Krajiny v ktorej v tridsiatich rokoch začali sa vytvárať moderné, politické skupiny, a medzi nimi „Marocká akcia“, ktorá na svojom prvom kon-

1956 spôsobilo uvoľnenie Maroka spod francúzskej nadvlády. Vznikol nezávislý štát, kráľovstvo o povrchu 444 tis. km² a asi 11 milión obyvateľmi. Štát ekonomický slabo rozvinutý, vo veľkej miere hornatý, pohoria Atlas a Rif prechádzajú na východe v saharskú púšť. V hlavnom meste — Rabat, plnom starých pamiatok arabského stavebnictva, v krásnom paláci úraduje súčasne mladý kráľ tejto krajiny — Hassan II.

Mladý štát, patriaci k Maghrebu čiže po arabský, severo-západnej časti Afriky, zahrňujúcej ešte Alžírsko a Tunisko, je spomedzi týchto troch bý-

ne zahalených žien, lebo to sú ostatne záležitosti vonkajších zvykov. Jedná sa o zriadenie, o systém vládnuci v Maroku, ktorý je asi najmenej priaznivý pre rýchly hospodársky a politický rozvoj štátu.

Ked' Alžírsko zvolilo si cestu svojškého, vo veľkej miere opretého o sediaciu triedu, „arabského socialismu“ a vedelo zachrániť z istých demokratických foriem francúzskej parlamentnej buržoazie to čo v nich bolo najlepšie. Ked' Tunisko, buržoázny štát, snaží sa zachovať isté elementárne formy vnútornnej demokracie a občianskych svobôd, v Maroku sa stretávame vo veľkej miere s absolútou monarchiou, s prežitkami feudalizmu a konzervativismu tohto v živote celého národa.

Maroko opiera svoje hospodárstvo predovšetkým o polnohospodárstvo, polnohospodársko-potravinársky priemysel a zahraničný obchod s Francúzskom. A tato krajina má ešte veľké prírodné bohatstvo, ktoré by mohla explaotovať. Zlato a železo, uhlie a med' 3,4 percentnú, magnetit a mangán, kobalt a antimon, grafit a fosfority. Zatiaľ však v marockom národnodospodárstve poprednú úlohu odohravajú olivky, obilie, citrusové ovocie a hrozna, ktoré udavajú špecifický charakter polnohospodárskym oblastiam krajiny — olivových hájov, terasovitých vinohradov a žiariacich mäsitských listami citrusových sadov.

Plody vinohradov exportuje sa a to tak hrozno ako aj víno, nakoľko pre zákazy Koranu v Maroku sa pije veľmi málo alkoholu.

Chovajú sa favy, ktoré ešte stále vo vnútroštátnnej doprave plnia istú úlohu, d'alej ovce, kozy, osly, rožný dobytok. Avšak automobil stále častejšie vytlačia „koráby púšte“, a ľava stáva sa atrakciou pre zahraničných turistov, ktorí sa prevážajú na hrboch trpežlivých zvierat za patričný poplatok. Majitelia zvierat niekedy dotieravo odporučajú túto zábavu a rovnako dotieravo jednajú sa o cenu. „Bakši“ — svedectvo biedy je v Maroku asi oveľa rozširenejšia ako v susednom Alžírsku, čo je vidieť na množstvach detí prenasledujúcich turistov žiadostou o almužnu.

Ale aj Maroko, — jeden z tých fragmentov scény historie cez ktorú behom tisícročí prehrnuli sa rímske kohorty, Kartaginci, vandálovia aby konečne prenechali miesto Arabom a neskôr európskym intrigám o vládu nad Maghrebom — má svoju novú tvár: študentov, rovňajúci sa priemyselným proletariátom, pokrokovému hnutiu. Veľké priebytky, ako napr. v Bin-El-Ouidane, začínajú na tejto starej zemi kresliť nové vývojové črtky.

Predavači vody na ulici Marakesh — 3 v poradí podľa veľkosti mesta Maraka

točnej a krutej úlohe „legionistov“ v potieraní arabského národnostného oslobodzovacieho boja. Konečne boli početné, viac alebo menej idiotské filmy, ktorých akcia odohrala sa často v rozprávkovo bielej Casablanke.

V roku 1939 mesiac pred vojnou uvidel som v malom francúzskom mestech barevný jazdecký oddiel spisovov, s burnusmi na hlavach. Jeden z arabských vojakov vošiel do krčmičky v ktorej som sedel a objednal

grese v r. 1934 vypracovala program národnostného oslobodzovacieho hnutia. Neskôr — po otriasoch druhej svetovej vojny — zošílnelo hnutie politického odporu proti Francúzom, čiastočne ešte buržoázne a niekedy dokonca pôdporované konkurenčným americkým imperializmom, krištalizovalo sa okolo strany ISTIKLAL a v roku

valých francúzských území, alebo francúzskych protektorátov, iste najmenej emancipovaných. Nielen z toho zorného uhla, že Koran a jeho nábožensko-právne predpisy odohravajú tu tak veľkú úlohu, lebo podobne je ešte stále dokonca v tých najpokrovkejších arabských krajinách, iste nie preto, že je tu asi najviac maleb-

B. Knapczyk: Vystupovanie divadelných krúžkov má v našich strediskách staré tradície, a preto je tak veľký záujem o ne. Ale už v susednom okrese sú menej populárne. Tam sa najviac ak predvádzali jasličky a pod.

I. Nižník: Treba, aby divadelné hry bavili učiac. Aby neboli prepnuté, preto je treba, aby sme ešte raz prezreli v Ústrednej poradnej ochotníckej hnutia,

tamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Redakcia: Áno, ochotne pomôžeme, len prosíme, aby ste nám poslali vami vybrané divadelné hry, bez ktorých sa nemôže spracovať rozpočet.

J. Ondica: Môžeme sa tu ešte pochváliť, že všetky tažkosti spojené s prípravou a šhotovením scén, o ktorých sme písali v liste, v našich malých klubovňach, máme až za sebou, vďaka obetavosti členov našej Spoločnosti. Naďalej však nie je ešte vyriešená otázka spojená s verejným predvádzaním divadelných hier, ktorá bola tiež predmetom diskusie na poslednom pléne UV. Dúfame však, že posledný návrh prezidia, ktoré sa obrátilo na USW prezidia WRN v Krakove o zorganizovanie porady za účasti krajského a okresného odd. kultúry ako aj zástupcu Min. Kultury i Sztuki, Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek, a iných patričných činitelov konečne vyrieší túto otázku. Red: na inom mieste prinášame list Okr. odd. kult. v Nowom Targu, ktorý vysvetluje akým spôsobom má sa vybavovať záležitosti spojené s obdržaním súhlasu na verejnú výstupenie divadelných krúžkov a iných kultúrnych súborov.

Redakcia: Obvodný výbor vo svojom liste sťažoval sa tiež na nedostatok notových materiálov.

J. Ondica: Áno, ako správne redakcia písala, môžeme si noty kúpiť v knihkupectvách. My však mysleli predovšetkým na staré slovenské skladby, ktorých máme nedostatok. Máme tiež aj iné fažkosti. Ako vieme naše kapely sú rôzne, majú rozličné nástroje a počet učinkujúcich je tiež rôzny. Teraz, keď dostaneme nejakú skladbu, musíme ju prisposobiť pre každú kapelu zvlášť, t.z. rozpísť na kaž-

dý nástroj. My na OV sami to nevieme spraviť, aj keď by sme našli odborníka, museli by sme mu zaplatiť a schválený rozpočet takéto výdavky nepredvída.

B. Knapczyk: Dobre, že nás OV na to upozornil, lebo je to položka, ktorú musíme zahrnúť do tohoročného rozpočtu. Avšak je tu ešte jeden problém ktorý je treba, aby si rozvážila redakcia. Myslím predovšetkým na pesničky a to nielen Ľudové, ale aj tanecné, ktoré „Život“ mal by prinášať v každom svojom čísle.

Redakcia: Súhlasime s návrhom.

B. Knapczyk: Musíme sa ešte na chvíľu vrátiť ku klubovňam. Rozdiel medzi 10 a 8 klubovňami, o ktorom sa písalo v liste z Oravy, vyplýva z toho, že bývala klubovňa Spoločnosti v Oravke, ktorú ako všetci vieme Spoločnosť vlastnými prostriedkami a s pomocou krajanov z Orawky vybudovala na pozvanej hasičke remízy, je teraz odovzdaná do ďalšieho užívania G.S. To znamená, že G.S. vybavila túto mestnosť svojim vlastným náradim a bude tam viesť klubovo-kaviareň. Ďalší rozdiel, to je klubovňa v Podwilku, na ktorú autori listu zabudli, že ju u seba majú.

Redakcia: Domnievame sa, že tak list ako aj horevedený rozhovor pomohli odstrániť niektoré ešte sa vyskytujúce nedostatky v organizačnej práci Spoločnosti. Tešíme sa najmä, že Obvodné výbory budú preukazovať vo svojej práci väčšiu samostatnosť ako to malo miesto doteraz. List aj uvedený rozhovor zároveň poukazali na slabé stránky organizačnej práce Spoločnosti. Treba, aby Ústredný výbor vyviedol patričné uzávery do ďalšej činnosti.

PO STOPÁCH ORAVSKÉHO LISTU

(Dokončenie zo str. 6-7)

(Centralnej Poradnej Ruchu Amatorského) výber divadelných hier, ktoré sú prístupné dedinským ochotníckym krúžkom. Potom je ich treba preložiť.

J. Ondica: Aký význam majú divadelné hry na dedinách svedčí to, že niekedy až 2 — 3 mesiace sa o nich rozpráva a preto ich výber musí byť starostlivo prevedený, pričom tématika tu môže byť rôzna: o dedinskej mládeži, vojenská alebo aj iná len jedná podmienka musí byť splnená, nemôže v nich byť „filozofia reči“ to známená text musí byť prístupný, nemôže byť privela učinkujúcich a nemôže si vyžadovať zvláštné kroje a dekorácie.

B. Knapczyk: Repertoárová komisia vybrať začiat 10 vhodných poľských hier, ktoré majú byť preložené a vydané Ústrednou poradňou ochotníckeho hnutia — ako je to dohodnuté. Zatiaľ musíme spracovať presný rozpočet, ktorý máme poslať do Depar-

ZŁOTOW

Złotow je jedním z měst Západního Pomoří, která byla po II. světové válce vrácena Polsku. Zmínu o tomto městě můžeme nalézt v listině z roku 1370 pod jménem Wielatów. Od pradávna se tu nacházelo slovanské město a pevnost, což potvrzují mnohé historické památky. Toto město odehrálo velmi významnou úlohu v dějinách, poněvadž bylo tvrzí, odpírající nápor křižáků. V XIV. a XV. století panství křižáků dosahovalo právě k hranicím dnešního złotowského okresu.

Pod německou nadvládu se dostal Złotow po I. dělení Polska v r. 1772. Do té doby jsou v dějinách města zapsány různé události, např. bitva s křižáky v 1377 r., která se skončila dobýváním tvrze. Boj vedl na rozkaz maďarského a polského krále Ludwika, adoptovaný syn Kazimíra Velkého kníže Kazimír, nazývaný Kažekem Stětínským. Udatný kníže bojoval jako lev. Když se vspínal na hradby, byl udeřen kamenem a brzy nato zemřel na svém zámku v Bydgoszczy. Jeho scučasník, kronikář Janko z Czarnkova, věnuje tato slova Kažkovi IV., věrnému polskému knížeti, zvanému Stětínský.

Roku Páně 1377 dne 2. měsíce ledna, spamilý kníže Kazimír, zvaný Kažko, kníže dobrzyňský, bydgoský, pomorský, kaszubský a pán na Stětině, ukončil svůj život na svém zámku v Bydgoszczy, nezanechav z dcery Ziemovitou žádného potomstva. Po jeho smrti dobrzyňské knížectví jak také hrady Bydgoszcz a Walcz byly připojeny ke koruně království polského. Jeho tělo odpočívá v byszewském klášteře cisterciánů. Ten kníže Kazimír byl tak štědrý, že rozdal neopatrně svým služebníkům a jiným lidem všechny své vesnice a sám skoro neměl z čeho hradit výdaje na své knížecí životy, dokud po smrti svého otce knížete Bogusława zemí jeho nezdědil. Jeho nevlastní sestra Alžběta, císařovna římská a královna česká, nejednou mu pomáhala, když mu byla posílána upomínky v stříbrných nádobách a také v hotovosti, ale kníže nedlouho tyto dary u sebe držel a přes zákal sestry rychle je rozhozoval, štědře všem rozdávaje".

Obyvatelé Złotowa se zaměstnávali hlavně zemědělstvím, obchodem hospodářskými plodinami a řemeslem, zvláště bednářstvím.

V Złotowě se narodil roku 1775 Michał Hube, jedinečný polský právník. Jeho syn Romuald Hube, narozený ve Varšavě 1803, byl jedním z našich nejvýznamnějších právníků a historiků.

V mezizáříčném údobje mnoho polských vlastenců na území złotowském trpělo pronásledováním hitlerovců. V r. 1945 bylo město zničeno v 30%. Dnes je město Złotow obnoveným, krásným městem této polské oblasti, tepající životem a mírovou prací.

FILMOVÁ FOTO HÁDANKA

Snímok je z polského filmu (názov neprezradíme), herceka který vidíme na snímku hrá v něm hlavní úlohu. Debutovala před několika roky ve filmu „Szatan z siódmej klasy“. Stačí, když uvedete její přezívko, aby ste sa mohli zúčastnit losování knižních odmen.

Rozlúšťte posílejte na adresu redakcie do 20. marca tř.

ROZLÚSTENIE FILMOVEJ FOTO-HÁDANKY Z ČÍS. 1/65:
snímok bol z filmu „Słodkie życie“. Odmeny vylosovali: A. Łojeck – Zakopane, J. Pietraszek – Zakopane.

W ZWIĄZKU ZE ZBLIZAJACYMI SIE WYBORAMI DO RAD NARODOWYCH REDAKCJA PRZEPROWADZIŁA WYWIAD Z PRZEWODNICZĄCYM PREZYDIUM PRN W NOWYM TARGU TOW. TEOFANEM TIMOFIEJCZYKIEM NA TEMAT ROLI RAD NARODOWYCH W KIEROWANIU ŻYCIM WSI.

Blizej wsi...

RED. Jaką rolę spełniają rady narodowe w gospodarczym życiu wsi nowotarskiej?

T. TIMOFIEJCZYK. Jak wiadomo, do zadań rad narodowych na wsi należą umiejętności kierowania wysiłkiem produkcyjnym rolników w powiązaniu z inicjatywą polityczną oraz pomocą organizacyjną i materialną państwa. Chodzi o to, by poprzez prawidłową organizację i pełne wykorzystanie wszystkich środków przeznaczonych przez państwo rolnictwu stworzyć na wsi możliwości osiągnięcia wysokich wyników produkcyjnych. Poza tą jednakże, wspólną wszystkim radom narodowym rolą, rady narodowe powiatu nowotarskiego mają za zadanie inicjowanie wszelkiego rodzaju społecznego działania aktywizującego ludność i pośrednio przyczyniającego się do podniesienia ogólnego poziomu życia wsi nowotarskiej. Trzeba tu stwierdzić, że sprawom tym nasze rady poświęcają wiele uwagi, dokładają wiele wysiłku, który idzie w parze ze zrozumieniem i pełnym zaangażowaniem ludności. Fakt ten stwarza bardzo pomyślną koniunkturę dla różnego rodzaju czynów społecznych, których szeroki front stał się już dobrą tradycją naszego powiatu. Są to czyny z zakresu prac drogowych, rozbudowy urządzeń oświatowych, zabezpieczenia przeciwpożarowego. Coraz więcej uwagi poświęca się urządzeniom kulturalnym.

W osiąganych tą drogą efektach poważny udział mają Jablonka, Lipnica, Niedzica, Łapsze, Nowa Biała i ostatnio Czarna Góra. Np. w Nowej Białej ludność buduje przez wieś chodniki, uczestniczy w budowie Szkoły Tysiąclecia, nowego sklepu itp. **Godny podkreślenia jest wysoki udział pracy społecznej w tych przedsięwzięciach przy stosunkowo małych nakładach ze środków państwa.** W. N. Bialej wartość pracy społecznej wynosi blisko 80%, pozostała zaś 20% stanowią środki państwa. Podobnie jest w Krempachach, gdzie w koszcie kapitału remontu ulicy udział prac społecznych stanowi prawie 75%.

Nasze rady narodowe włączyły się także bardzo czynnie do akcji zainicjowanych przez Związek Harcerstwa Polskiego pod nazwą „Orawa“ i „Spisz“. Przy zgodnej współpracy podjęto wiele ciekawych inicjatyw, powołano do życia pracujące na górnictwie owocnie Komitety Aktywizacji Orawy i Spisza, zacieśnione zostały kontakty GRN-ów z różnych zakładami pracy, które w tej współpracy widzą możliwości zorganizowania wypoczynku dla swych pracowników w pięknym górskim rejonie.

RED. W jaki sposób rady narodowe realizują kierowniczą rolę w sprawach rozwoju rolnictwa, w jakim stopniu spełniają funkcję koordynatora w stosunku do szeregu instytucji i organizacji działających na wsi?

T. TIMOFIEJCZYK. Główną uwagę rady narodowe przywiązuje do realizacji zadań agro-minimum starając się zapewnić rolnikom możliwości szerokiego stosowania zabiegów agrotechnicznych, takich jak: ochrona roślin przed szkodnikami i chwastami, prawidłowo stosowana wymiana materiału siewnego i sadzeniaków, właściwe zagospodarowanie obejmujące pod kątem potrzeb rolnictwa, a więc np. budowa silosów w celu stworzenia dodatkowej rezerwy paszowej w postaci kiszonek itd.

Efekty tych wysiłków są nieco lepsze na Spiszu. Dla przykładu warto podać, że przy średniej powiatowej liczbie silosów w stosunku do liczby gospodarstw, która wynosi 7%, stosunek ten w Nowej Białej równa się 20%, w Niedzicy – 10% a w Łapszach W. – 15%. Na Orawie przechodzi Jabłonka z 14% gospodarstw posiadających urządzenia silosowe, ale Zubrzyca np. ma zaledwie 13 silosów na blisko 600 gospodarstw. Warto dodać, że urządzenia powstały praktycznie w ciągu ostatnich dwóch lat.

Orawa i Spisz są rejonem głównie hodowlanym, stąd też uwaga rad narodowych skupia się w dużej mierze na tym problemie. Pogłówie trzody chlewnej i bydła jest wysokie zarówno na Spiszu jak i Orawie, z tym że wartość użytkowa jest wyższa na Spiszu. Wiąże się to niewątpliwie z trudnościami paszowymi na Orawie, a te z kolei z problemem melioracji gruntów.

Dotykamy tu niezwykle istotnego zagadnienia, bowiem zjawisko niedożywienia bydła na Orawie można zlikwidować w poważnym stopniu przez zwiększenie aerału pastwisk w drodze melioracji gruntów. O ile sprawy te znalazły zrozumienie na Spiszu, o tyle ludność Orawy ustosunkowuje się jeszcze do tego niechętnie. Dla tutejszych Gromadzkich Rad Narodowych problemem nr 1 w najbliższych latach będzie przekonanie ludności o potrzebie melioracji gruntów, podjęcie takich

kroków, które umożliwią prowadzenie melioracji na szeroką skalę, bowiem w najbliższym 5-latace przeznacza się w budżecie PRN conajmniej 50 mln zł na ten cel. Poza zasadniczymi korzyściami jakie daje melioracja, udział ludności w pracach z nią związanych to możliwości zatrudnienia na miejscu i dodatkowo zatrudnienia.

Jeśli chodzi o koordynowanie przez nasze GRN-y działalności różnych instytucji na wsi, istnieje tutaj pełne współdziałanie między nimi a spółdzelniami mleczarskimi, kójkami rolniczymi, placówkami skupu oraz komitetami PZPR i ZSL.

RED. Jak zrealizowano i realizuje się wytyczne dotyczące rozszerzania uprawnień i zadań gromadzkich rad narodowych i jak te zwiększone uprawnienia są wykorzystywane przez GRN-y?

T. TIMOFIEJCZYK. Wykazują się tutaj dwie sprawy. Na ogół większość GRN-ów nauzczyła się korzystać, i czyni to coraz sprawniej, z uprawnień wynikających z możliwości podejmowania samodzielnych decyzji w coraz szerszym zakresie zagadnień. Gromadzkie rady potrafią gospodarzyć coraz odważniej i sprawniej, zdobywać się na samodzielne inicjatywy i rozwiązania organizacyjne. Coraz umiędzynie załatwiają sprawy ludności. Zresztą w tej mierze prowadzi się liczne szkolenia połączone z egzaminami ze znajomości przepisów i uprawnień a Woj. Rada Nar. wydała na ten temat jako pierwsza w kraju specjalny informator dla pracowników GRN-ów.

Druga sprawa to przekazywanie GRN-om uprawnień związanych z oddaniem do ich dyspozycji środków finansowych. Decentralizacja pogłębia się także na tym odcinku. W zakresie kultury całość spraw znajduje się w rękach GRN-ów, a PPRN spełnia tylko rolę koordynującą. To samo dotyczy szkolnictwa i służby zdrowia. W tym roku planuje się przekazanie GRN-om nawet obsługi finansowej zachowując do decyzji Pow. Rady Nar. jedynie sprawy kadrowe. Istnieją nawet projekty – jak najbardziej słusne – roszczenia uprawnień GRN-ów o wszystko co wiąże się z wymiarami podatku gruntu, jest to jednak o tyle trudne, że wymagaliby zwiększenia personelu GRN-ów.

Na coraz lepszą pracę naszych rad narodowych ma poważny wpływ prowadzone od dwóch lat współzawodnictwo między GRN-ami. W tabeli ocen za najlepszą pracę i jej efekty następuje częste zmiany; można zauważyć, że znów przechodzą rady narodowe Spisza. Na czele często znajduje się Nowa Biała, Niedzica a z Orawy Lipnica Wielka. Świadczy to o mobilizującym działaniu tego współzawodnictwa.

RED. Jak wiadomo realizacja zadań produkcyjnych rolnictwa jest także zależna od ogólnego rozwoju społeczno-kulturalnego wsi. W jakiej mierze jest to dostrzegane i rozumiane przez GRN-y?

T. TIMOFIEJCZYK. Sprawy te znajdują się zawsze w radach narodowych. Trzeba zresztą powiedzieć, że samo społeczeństwo stawia w tym względzie coraz większe wymagania a rady narodowe wychodzą im na przeciw. Niepokojące jest jednak zjawisko ucieczki młodzieży od zawodów rolniczych, jej mały udział w szkoleniach na tematy rolnicze.

Z drugiej jednak strony gromadzkie rady narodowe wykazują coraz większą troskę o lepsze wyposażenie szkół, o organizację wolnego czasu i wypełnienie go kulturalną rozmową, o organizowanie placówek kulturalnych i ich atrakcyjność, coraz natarczywiej zabiegając o radia, telewizory, ba nawet stację kin jako dodatkowy element szerzenia oświaty i wychowania. W roku ubiegłym wsie wzbogacili się o 60 telewizorów. GRN-y zmierzają do stworzenia wokół każdej placówki kulturalnej aktywu świetlicowego, widząc w tym dalszy krok w rozszerzeniu działalności kulturalno-wychowawczej i oświatowej. Jest to na tym odcinku wyraźny postęp.

RED. Może na zakończenie jeszcze kilka słów o przygotowaniach do wyborów do rad narodowych.

T. TIMOFIEJCZYK. Przygotowania takie są wprowadzane dopiero w fazie początkowej. Gromadzkie rady rozpoczynają zbieranie materiału, który złoży się na ocenę wykonania programu wyborczego w poszczególnych jego założeniach. Chcemy, by ostateczna ocena tego dokonała się na platformie szerokiej dyskusji na zebraniach gromadzkich organizowanych wspólnie przez rady narodowe i komitet Frontu Jedności Narodu. Ocena zarówno wykonania programu wyborczego jak i ludzi, którym zadania te powierzono. Stanie się to podstawą i wytyczną nadchodzącej kampanii wyborczej.

Rozmawiał: J. NOCUN

P R E Ž E N Y

SUKNE

Do nedávna v kompletze: sukňa — pulóver, sukňa zaoberala druhé miesto. Obyčajne bola uplné jednoduchá, alebo spod veľkého, dlhého svetra bolo vidieť len jej okraj. Súčasne, keď tenučké svetriky nosí sa vypustené do sukne — móda výrazne začala favorizovať sukne.

A hoci naďalej línia sukne je jednoduchá alebo len ľahko dolu pošierená, objavili sa rôzne druhy ozdob, ako: lemovania, záhyby, protázáhyby, vrecká, patky a prešívania.

Tieto moderné sukne môžeme ušiť z elany, vienenej flaneli, tweedu a jedlikovej vlny všetkých druhov, môžu byť tiež karované alebo prúzkané. Sukne z krčivých látok si jemme na podšivke.

Veľké, široké a vyťahané svetre nosí sa už len k nohavicam. K sukňam, ktoré uverejňujeme, môžme navrh nosiť svetre, ale oveľa kratšie a priliehavéjšie.

MILÉ ČITATEĽKY! CHCEME, ABY STE BOLI NIELEN ČITATEĽKAMI, ALE AJ SPOLOUREDAKTORKAMI TOHTO KÚTIKA URČENÉHO PRE VÁS. PODELTE SA S INÝMI SVOJIMI SKUSENOSTAMI. NAPIŠTE, ČO BY STE CHČELI V TOMTO KÚTIKU PREČÍTAŤ. ČAKÁME VAŠE LISTY.

P R E
MUŽOV

Večerná pánska uniforma — to je tmavý, najlepšie čierny oblek, zapínaný na tri po prípade dva gombíky.

Dvojradové obleky zapínané na 6 gombíkov odporučame silnejším mužom.

Pánska móda na rok 1965 priniesla neveľké zmeny. Saka sú dlhšie len o 1,5 cm, pás málo podvihnutý. Klapy naďalej úzke. Nohavice rovné, bez manžetiek. Na mieste, kde sa stýkajú s topánkami maličko pošírené.

Večerný charakter zdôrazňujú doplnky: biela košeľa, dosť úzka obyčajne tmavá kravata, čierne hladké topánky, podľa možnosti na tenkej podošve ako aj tmavé, hladké ponozky.

Traky — ten zdalo by sa zabudnúť doplnok pánskej garderoby, sú opäť všeobecne používané.

Proti vôle všetkým tým, čo dávajú svojim starým matkám donosiť rôzne, staré, nemoderné šaty či kabáty, ktorí sa domnievajú, že starú matku už aj tak v živote nič nečaká, že si už svoje odžila, a preto môže vyzerať ako stařozitnosť, navzdor tým všetkým vyzývame: Stará mať, dbaj o seba!

Vieme, že nemáš veľa času (dcéra, zaf, vnúčatá a celý dom vypĺňa každú tvoju voľnú chvíľu), ani peňazí. Aj tak si musíš ušetriť trochu času i peňazí pre seba. Potrebuješ predsa nejaké sviatočné šaty, potrebujes slušný zimný kabát a jarný kostým, ba aj teplé domáce šaty.

P R E STARÚ MAMU

stavu prispôsobené zvislými švkmi alebo záševkami.

Rukávy dlhé, trojštvrťové alebo krátke (nikdy nie bez rukávov).

Výstrih nie príliš veľký: špicatý, oválny alebo ku krku.

Goliere šálové alebo klasické, ale nie veľké.

Farby rozhodne tmavšie (lebo zoštíhlujú).

P R E STÍHLU STARU MATKU

Saty s mierne zníženým pásom (prestretnuté), s voľnejším živôtikom.

Dvojdielne šaty, ktoré majú blúzy dlhé a na bokoch trochu podkasane.

Kostýmové kabátiky jednoduché a dlhšie.

Goliere na zníženom priekrčníku, vzdú miernie odstávajúce (dobre kryjú sklesnuté plecia).

Rukávy trojštvrťové alebo dlhé.

Vhodné sú šálky vo výstrihu.

DOPLNKY

Kabelky nie príliš veľké, ale ani male a nie ploché.

Okrem teplých topánok aj pohodlné topánky na pevnejšom podpätku.

Korále a perly sú veľmi žiadúce.

Vlasy krátke a dobre udržované.

FARBY

Vôbec nechceme, aby naše staré matky chodili v čiernom a nemáme im za zle ani svetlé šaty. Tu rozhoduje postava (tak isto, ako aj u mladých žien). Zásada je: silné ženy majú nosiť tmavšie odtiene. Všetky staré matky majú sa vzdať krikľavých farieb a nápadne pestrých vzorov. Radíme využívať sa čiernej farbe na každý deň (priležitosťné šaty však môžu byť čierne).

ŽENA NA JAR

opláchneme a vklepeme krém.

Unaveným očiam pomôže harmanček. Dva tampóny vaty navlhčené v harmančku priložíme na 10 minút na zatvorené oči. Opakujeme 2-3 razy v tyždni.

Každé ráno v hlbokom predklone prekefujeme vlasy smerom od zátylka dopred. Pri príliš mastných vlasiach to nerobíme.

Suché a matné vlasy nadobúdajú lesk po takejto kúre: pred umytím vmasí-

rujeme do pokožky a vlasov 1 žltok rozmiestaný s 1 lyžičkou ricínového oleja a trochou soli. Po 10 minútach opláchneme teplou vodou a umyjeme šampónom.

Na jarnej prechádzke naučme sa zhlboko dýchať. Hlboko výdychujeme počas štyroch krokov a na ďalšie štyri kroky výdychujeme. Toto opakujeme 10 minút.

Aby sme v lete mohli nosiť šaty s väčším výstrihom, už teraz sa treba staráť o šiju. Po umytí natrieme krk až hlboko do výstrihu vatu namočenou v cmare alebo v kyslom mlieku. Po 15 minútach opláchneme studenou vodou a vysušime frotírovým uterákom. Na noc vklepeme výživný krém, ten istý, čo na tvár.

JSTE DOBRÁ MANŽELKA?

Môžete-li odpovedeť na otázku „ano“, napište si dva body. Odovpite-li „ne“, dejte si O. Jste-li nerozhodná, napište si jeden bod.

1. Pamatuje každý rok na narodeniny svého manžela?
2. Dovedete si odepŕiť nové šaty?
3. Milujete manžela stejně jako před svatbou?
4. Bavi vás zaměstnání?
5. Máte doma pořádek?
6. Dovedete se vyhnout rodinným svářím?
7. Jste dobrá kuchařka a chutnají manželovi vaše jídla?
8. Prohlížíte vždycky šaty, prádlo, aby bylo v pořádku?
9. Pomáháte manželovi, když má starosti?
10. Dbáte o svůj zevnějšek stejně doma jako ve společnosti?
11. Dovolujete manželovi jít občas sámotnému k příteli?
12. Dbáte, aby chodil manžel i doma dobré oblečen?
13. Zůstanete také doma, když je manžel unaven?
14. Necháte manželovy věci tak, jak si je sám uspořádal?

Dosáhnute-li 21 — 28 bodů, jste vzorná manželka. Je-li váš bodový zisk 8 — 20, jste žena, na ktorou si manžel nemusí stěžovať. Je-li váš součet od 0 do 7 bodů, měla byste se nad sebou zamysliť.

WYDZIAŁ KULTURY WYJAŚNIA

REDAKCJA CZASOPISMA
SPOŁECZNO-KULTURALNEGO
„ZIVOT”

W odpowiedzi na pismo L.dz. 678/64 z dnia 5.XI.1964 w sprawie zezwoleń na wystawianie amatorskich przedstawień teatralnych Referat Kultury Prezydium PRN w Nowym Targu informuje:

Przepisem prawa o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych podlegają publiczne widowiska, produkcje słowne, muzyczne, odczyty, zabawy ludowe oraz inne przedsięwzięcia służące rozrywce lub pokazom z wyjątkiem wystaw gospodarczych i wyświetlania filmów za pomocą kinematografii.

Urządzanie rozrywek podlegających niniejszemu prawu wymaga pozwolenia władz bez względu na to, czy impreza jest biletowana, czy też nie.

Pozwolenie na przedsięwzięcia dorywcze (dot. zespołów amatorskich, które organizują wyłącznie 1–3 przedstawienia na swoim terenie) udzielają powiatowe władze administracji państwowej.

Na utwory z tekstem słownym, przeznaczonym do publicznego wykonania należy uzyskać aprobatę władz administracyjnej. Jeśli utwór jest pisany w języku obcy, wydająca zezwolenie może zażądać tłumaczenia go na język państwowego.

Podanie o zezwolenie na przedsięwzięcie rozrywkowe winno być złożone w Referacie Kultury najpóźniej na 3 dni przed datą produkcji i winno zawierać:

1. kto, kiedy, gdzie (w jakiej miejscowości i lokalu) i jakie przedsięwzięcie prowadzi zamierza,
2. jakie posiada ku temu kwalifikacje,
3. jeżeli o pozwolenie ubiega się osoba prywatna, w podaniu winno być wskazane, kto ma być odpowiedzialnym kierownikiem przedsięwzięcia,
4. przez jaką władzę i kiedy były aprobowane utwory słowne przeznaczone do produkcji.

Utwory z tekstem słownym podlegające aprobatie władz mają być składane w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w urzędzie drugi zaś zwraca się stronie z odpowiednią adnotacją co do aprobaty lub jej odmowy.

Utwory sceniczne polskiej literatury klasycznej nie wymagają uprzedniej aprobaty władz.

Zespoły amatorskie występujące wyłącznie na terenie swego powiatu, otrzymują zezwolenia z wydziału kultury prezydium powiatowej rady narodowej i właściwego organu urzędu kontroli prasy, publikacji i widowisk.

Zespół amatorski wystawiający sztukę teatralną opłaca odpowiednio, przewidzianą przepisami, opłatę „ZAIKS”. Z uwagi na powyższe zespoły amatorskie nie mogą biletować sztuk pisarzy obcych, którym z tytułu wystawiania ich sztuk należą się tantiemy autorskie.

Należy także zaznaczyć, że zespoły amatorskie nie prowadzą objazdu. Mogą występować poza siedzibą swego zespołu jedynie na zaproszenie pisemne innej placówki czy organizacji. W takim wypadku o zezwolenie na imprezę stara się organizator imprezy w danej miejscowości.

Celem uniknięcia zawodu przez amatorów pracujących w zespole należy przed rozpoczęciem opracowania sztuki porozumieć się z Referatem Kultury, lub Powiatowym Domem Kultury, czy na dany sztuce zespół otrzyma zezwolenie. Przy doborze repertuaru należy zwrócić uwagę na walory ideowe – wychowawcze sztuki, a także na to, czy stopień trudności odpowiada przygotowaniu zespołu.

Przed wystawieniem sztuki wskazanym jest, celem uniknięcia kłopotów w wypadku wystawiania sztuki poza własną miejscowością, aby na próbę generalną zaprosić przedstawicieli powiatowej komisji oceny programów artystycznych. Zgłoszenie sztuki do aprobaty należy dostarczyć w PDK, przynajmniej na 14 dni przed próbą generalną.

Kierownik Referatu Kultury
ELZBIETA KOWALSKA

HUMOR

Už je dävno po zavírací hodině a v koutě restaurace spi u stolu zmožený host. Starší čišník praví mladšímu kolegovi:

„Proč toho chlapa nevyhodiš, človeče?”
„Protože pokaždé, když ho probudím, požádám o účet a plati.”

* * *

Pluje parník po řece. Opření o zábradlí stojo vedle sebe dva kamarádi námořníci a mlčky pohližejí do romantické krajiny, pozvolna se hrouží do šera letního večera. I přeruší mlčení jeden:

„Když jsem se oženil, řekl jsem si, že v mé domácnosti to musí všechno klapat jako na patubě naši lodi a že já v ni budu kapitánem...”

„A klapa to tak?” ptá se kamarád.

„Co ti mám říkat? Nevěděl jsem, že si beru admirálata...”

**TYLKO DO 15 MARCA
MOŻNA
ZAPRENUMEROWAĆ
„ŽIVOT” NA II KWARTAŁ
I II PÓŁROCZE 1965 r.**

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

BARDZO WAŻNE DLA HODOWCÓW BYDLA

PRZYCZYNY WZDĘC WYJASNIONE!

W końcu ubiegłego roku (1964) do Redakcji dotarło szereg listów z terenu Spisza i Orawy alarmujących o rzekomo masowych padnięciach krów na tych terenach, na skutek wzdęć. Podjęto rezerwację naszych czystników kierowały się przede wszystkim w tym kierunku, że przyczyną wzdęć i padnięć bydła miało być stosowanie sztucznych nawozów. Zaalarmowana Redakcja skierowała się po odpowiedź i naświadczenie tego zagadnienia do Powiatowego Lekarza Weterynarii przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu.

Jak wynika z otrzymanego pisma, sprawa ta została na szczeblu powiatu bardzo szczegółowo badana i wyjaśniona, za co serdecznie dziękujemy kierownikowi Powiatowego Zakładu Weterynaryjnego dr. J. Gailhoferowi.

Czy rzeczywiście można mówić o małżeństwie? Oto statystyka padnięć, których przyczyną było wzdęcie, w posz-

czegoowych wsiach w ciągu 1964 roku.

1) Jablonka	24 szt.
2) Frydman i Dursztyn	2 „
3) Bialka	3 „
4) Niedzica	7 „
5) Zamek	2 „
6) Kacwin	1 „
7) Łapsze Niżne	4 „
8) Łapsze Wyżne	6 „
9) Łapszanka	0 „
10) Sromowce Wyżne	3 „
11) Sromowce Niżne	1 „
12) Falsztyn	0 „
13) Nowa Biala i Krempachy	0 „
w okresie 1.VII–31.XII.64 r.	

A więc razem z całego Spisza i Orawy 53 sztuki. W tym zestawieniu nieporównywalnie dużą jest tylko liczba 24 padniętych sztuk z terenu Jablonki.

Jakież były przyczyny tych padnięć? Bezsprzecznie bezpośrednią przyczyną było w każdym z wyżej wymienionych wypadków wzdęcie.

Wzdęcia te wiążą się ściśle z jesienią wypasem na koniczynach młodych, tzw. „otwach po drugim pokosie”. Krowy w okresie wiosenno-letnim wypasane są na ubogich pastwiskach, a w jesieni przechodzą na pastwiska bogatsze w karmę latek fermentującą. W tymże okresie jesiennym krowy puszczone są samopas, tak że właściciel zauważa wzdęcie już w stanie nie do odratowania.

Tłumaczenie przyczyn wzdęć stosowanem sztucznych nawozów nie ma uzasadnienia choćby z tego względem, że nie występują one w okresie wiosenno-letnim, tj. w okresie nawożenia gleby tymi nawozami, kiedy to nie są one jeszcze związane z glebą i mogłyby być bardziej szkodliwe niż w okresie jesiennym.

Takie jest zdanie lekarzy pracujących na tamtych terenach. Cóż można by jeszcze dodać do tego?

Chyba kilka przestróg na przyszłość. A mianowicie:

- 1) Ze względu na wysoką zawartość wody niebezpieczne są pokryte rosa lub szronem oraz zamaznięte lub przemoczone pasze (dla wzdęcia zdarzają się wcześniej rano, w wilgotne dni w jesienią).
- 2) Niebezpieczenstwo wzrasta po pojedynku bezpośrednio po powrocie z pastwiska.
- 3) Przed wypędzeniem bydła na młodą koniczynę powinno ono otrzymać trochę suchej paszy (siano).
- 4) Na niebezpiecznych pastwiskach trzymać bydło przez krótki czas i zwracać uwagę aby było stale w ruchu.
- 5) W okresie jesiennym bydło winno być pod czujnym okiem starszych, nie wolno polegać tylko i wyłącznie na dzieciach pasących je nadzoru.

Dr HENRYK MĄCZKA

NIEKTORE ZAGADNIENIA PRAWA MAŁŻEŃSKIEGO W SWIECIE NOWEGO KODEKSU RODZINNEGO I OPIEKUNCGO (3)

III. STOSUNKI MAJĄTKOWE MIĘDZI MAŁŻONKAMI

(ciąg dalszy)

Dopóki trwa wspólność ustawa żąda podziału majątku wspólnego. Nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udzielenia, który w razie ustanowienia wspólnoty przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku.

Oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzaniu majątkiem wspólnym, przy czym każdy z małżonków może wykonywać samodzielnie zarząd majątkiem wspól-

nym. Do dokonania czynności przekraczających zakres zwyczajnego zarządu (np. zbycie lub obciążenie nieruchomości) potrzebna jest zgoda drugiego małżonka wymagana w formie wynagranie dla danej czynności prawnej (np. dla zbycia nieruchomości pośrednio na jednego z małżonków).

Małżonkowie mogą przez umowę wspólność ustanowią rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć. Umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Może być ona zawar-

ta również przed zawarciem małżeństwa. Do wspólnoty umownej stosuje się odpowiednio przepisy o wspólnoty ustawowej z tym, że nie można rozszerzyć zakresu wspólnoty.

- 1) prawo niezbywalne,
- 2) wierzycielności z tytułu odzakodowania za uszkodzenia ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia o ile nie wchodzą one do wspólnoty ustawowej, jak również wierzycielności z tytułu zaodzakodowania za doznana krywdę,

- 3) niewymagalne jeszcze (a więc przyszłe) wierzycielności wynagrodzenie za pracę albo za inne usługi świadczone osoście przez jednego z małżonków.

W drodze umowy także można ustanowić tak zwaną rozdzielnosć majątkową, wg za-

sad której każdy z małżonków zachowuje zarówno majątek nabity przed zawarciem małżeństwa. Do wspólnoty umownej stosuje się odpowiednio przepisy o wspólnoty ustawowej z tym, że nie można rozszerzyć zakresu wspólnoty.

Z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać zniesienia przez sąd wspólnoty majątkowej zarówno łączowej jak i umownej. Wspólnotę majątkową ustanaja z dniem oznaczonym w wyroku, ktorý ją znowi.

Wspólnotę zarówno ustanawia jak i umowna ustanaja z momentu prawa w razie ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków.

Z chwilą ustaniania wspólnoty majątkowej między małżonkami powstaje między nimi rozdzielnosć majątkowa.

Mec. WITOLD FERFET

silom a pečieme. Upečené znova potrieme rozpusteným mal-

Plinka: Do rozpustenej masti dám cukor a uvarime ho na karamel. Potom pridáme nadobro posekanú alebo strojčekom na mäso pomletú kápu, posolíme a za stáleho miešanie dusíme do ružova. Vychladnutou plníme cesto.

TENKE FÁNKY

Rozpočet pre viac osôb: 25 dkg mýky, 3 1/2 dkg tuku (maslo, margarin, mast), 1 1/2 žltku, soľ, 2 dkg cukru, 1/4 balíčka prášku do pečiva, 5 lyžic kyslej smotany, 25 dkg masti na

Na doske rozdrobíme do preosiatej mýky dámé s cukrom, rozmiešané dozdrozie, soľ, aj vlažné mlieko s rozpusteným margarinom a vypriekame na cesto, ktoré necháme vykysnúť na teplom mieste. Vyksnuté cesto na pomáčenej doske rozvalíme na hrúbku 3/4 cm, pokrájame ostrôžkou na rovnaké štvorcely, ktoré plníme plinkou. Rohy štvorcov preložíme a touto stranou, kde sme ich spojili, dáme na pomestený plech. Povrch roztiačime do kruhu a necháme vykysnúť, potierame rozpusteným mäkom.

ZELEROVÁ POLIEVKA

Rozpočet pre 4 osoby: 20 dkg zelera, 1 liter vody, soľ, 2 dkg hladkej mýky, 2 dkg masla, 2 dl mlieka, zelerová vňať.

Očistený, umyty zeler dáme varit do odmeraného množstva osolenej vriacej vody. Uvarený zahustime za sucha opráženou mýkou tak, že hladkú mýku dáme na plechovú panvičku a za stáleho miešania necháme zožiť. Zalejeme studenou vodou, rozmiešame, pridáme k varenému zeleru a za stáleho miešania povarieme. Povarenú polievku pretriedime cez sito a touto štvorcovou výplavkou doplníme na 6 dl a koreníme sekánu zelcrovou vňaťou.

ROSTENKA SO SMOTANOU

Rozpočet pre 4 osoby: 40 dkg hovädzieho mäsa, soľ, 2 dkg masli, 12 dkg zeleniny (mrkvka, petržľa, káleráb), 3 dkg cibule, 2 dkg mýky, 2 dl smotany, 1 dl mlieka, tičené čierne korenie, bobkový list, cítrónová šťava alebo očot, 1/2 dkg cukru, 1/2 dkg horčice, voda na podlievanie.

Z dobre odležaného hovädzieho mäsa nakrájame rezne, ktoré vyklopeme, okraje nařezeme, osolíme a z oboch strán prudko oprážime na roz-

palenej masti. Pridáme polívku nakrájané zeleniny s cibulkou, tičené čierne korenie, bobkový list a za podlievania vodou dosieme s rezinami do mäcka. Udušené mäso vypriekame, šťavu zahustime smotanou, v ktorej je mlieko s rozhabarkovanou mýkou, povarieme, pridáme horčicu, cítrónovú šťavu, cukor a všecko prelišujeme cez sito a touto stranou, kde sme ich spojili, dáme na pomestený plech. Povrch roztiačime do kruhu a necháme vykysnúť, potierame rozpusteným mäkom.

BRAVČOVÁ HUSPENINA

Rozpočet pre 4 osoby: 1/2 kg mäsa z hlavy, 1/4 kg chudého mäsa, 2 nožičky, kolienko, kúsko kožky, 12 kg koreňovej zeleniny, 1 cibula, 6 zrniek čierneho korenia, 1/8 litra očtu, soľ.

Mäso, kolienko, nožičky a kožku dáme varit do osolenej

NIE WIECIE JAK PORADZIĆ SOBIE W ROZNYCH KŁOPOTACH I NIEPOKOJĄCYCH WAS SPRAWACH? PISZCIE DO NAS NA ADRES: REDAKCJA „ŽIVOT” – WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE NR 37, I p. ODPOWIADAMY NA PYTANIA W NUMERZE I LISTOWNIE.

ŽIVOT CZASOPISM SPOŁECZNO KULTURALNE

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Redaguje Kolegium. Redaktor n

Na povrchu mora ligotal sa od-
blesk svetla padajúceho z plávajú-
cej jachty a jej reflektorov. Z par-
lubu daleko sa niesli zvuky orche-
stra a vrava veselych hostov. Ľud-
stvo reflektora na chvíli osvetili po-
menovanie jachty — CORSARO,
viditeľné na jej boku.

Táto supermoderna jachta alebo skor „plávajúci palác“ bol najnovšou kúpiou amerických miliardárov — Morganovcov. V jej luxusnom vnútnejšku nechybalo nič, ani baze- rastne na kúpanie, ani exotické striomy rastre vo veľkých deponach, visuálne zábradlie a dokonca v inom, zvláštnom bazeene — dojmetrový kroko- kodl a zriedkavé rýby, rôznych druhov a barev, plávajúce vo veľkých akváriach. Všecko slúžilo len jednému účelu — zabavuť prekvapených hostov majiteľa jachty Johna Piemonta Morgana juniora. Samotnej smotánky americkej aristokrásie: senátorov, bankárov, vládcov najrozsnejších koncernov ako aj pozváncov kniežat a markizov. Rokazy asú tri storočia ďasťstich hostenstiev očakávalo viať ako dvesto: námorníkov, kuchárov, barmanov, kašníkov a iných osôb loďného personálu. Zatiaľ jachta ziari v prie- krásne a zostane, postavia ju pri jej široch predchodzinkach, ktoré tiež menovali sa CORSARO.

útokus

"REPUBLIKA PIRÁTOV"

PRE NOVÉ POKLADY

čas verá sa zmenilo na americkom kontinente. Skutočná armada budo-
tíkov prešielna sa štátynu budo-
varni Ameriky, najmenej pol tuča
prezidentov prešlo Bielym domom,
a vláda prechadzala z jednej stra-
ny do druhej. Len v kráľovstve fi-
nančných záujmov vrchná moc po-
zostávala stále v rukách nemno-
hých postáv, ktoré udržiavali ne-
pretržitosť dynastie, ktorých dlaň
 bola silná a cier jasný. Medzi nimi
jedno z prvých miest zaobrába rod
Morganovcov, ktorého predok —
Henry vošiel do amerického sveta
velkých finančných záujmov na
americkom kontinenti, množstvom sestúp-
časom vysvetlil, že vlastníctvo

ktorá plávala do Západnej Indie.
Už na druhý deň sa presvetili žene, že romantické legendy nemajú nič spoločné s tvrdému životom na lodi. Bitky a nadávky najhoršej zberbanského náromníkov, z ktorých sa skladala posádka lode, boli na demone poriadku. Neopomnenuli ani chlapci. Tak, že krátko po tom, čo lod pristala na Jamajku, Henry uteká z lode. Naučil sa obsluhovať lana, plachty a dokonca kormidlo. Vedel tiež nie najhoršie preklínat a osvojil si aj spôsoby rukávneho zabijania. Nejaký čas túto sa po džunglach Jamajky a neďaleko pripojuje sa k pirátom. Dobrovoľne družná povaha Morgana násila sa v svojom živle a krutá škola, ktorú dostal na lodi prejavila sa nečoskôr, keď jeho meno vzudzovalo celú hružu dokonca medzi Španielmi.

A circular illustration of a stylized sun. The sun has a central circular face with large, expressive eyes and a wide, smiling mouth. From behind the face, several thick, black, wavy lines radiate outwards, representing rays of light. The entire sun is set against a solid yellow background.

ho bránilí tri silné španielské pěvnosti. A ako obyčajne lest pomohla Morganovi.

John Henry Morgan pochádzal z puritánskej rodiny žijúcej v malom mestečku grófstva Glamorgan v Walese. Už ako mladý chlapec často vynechával školu v Bristolu, potulujúc sa po prístave, do ktorého prichádzali lode z rôznych krajín. Na uliciach mesta, ktoré v tom období prežívalo svoj zlatý vek, spojený so sprostredkováním v obchode čiernymi otrokmi dodávanými na trhy Jamajky a iných ostrovov sústrovia Antile — Henry stretnal námorníkov, ktorí vracali závlavními jazykmi, používal ich rozprávania o neznámych pevninach a dobrodružstvach na mori.

VICEGUVERNÉR

This image is a collage of various text snippets from a newspaper or magazine. It includes a large title "REPUBLIKA PIRÁTOV" in bold, decorative letters, and several columns of text in different fonts and sizes. A stylized sunburst graphic is located at the bottom left.

vela, korunované boli dobytin najväčšieho mesta Strednej Ameriky — Panamy, cez ktoru prechádzal striebra. Ale toto mesto nebolo len tak takto dobyvateľne. Vypravala musela prebiehať za podmienok odlišných ako v doterajších úto-

ČO TO ZNAMENÁ?

FLOTILA — súhrn maličkých úlovov napr. rybárskych, riectna atd.

JAGUAR — mačkovitá šelma, podobná panterě s terfervavouzitou srstí žíhanou škrvňami, silnými tlapami, krátkou kravice, díky jeho telesné dosahovatosti 2 m + chvost do 70 cm. Zvíře v lesech těchto oblastí je významnou kořistí pro lovce na kožešiny.

KORDILLERY — náleh
dilší na svete pohorie v
západnej časti Severnej
a Južnej Ameriky kde sa
menujú Andami, dlžka
asi 15 tisíc km a sŕka do
1600 m, najvyšši štít
Aconcagua — 6958 m.

PUERTO DEL PRINCIPE — dávne pomenované mesta Camaguey na Kube.

a podľa vzoru cov prepádavajú obchodné a pravne lode. Najmä v posledných rokoch tlač pomere často prináša zprávy o ich zbojnických útokoch. Na svoje obeť čahají hlavne na morských cestách medzi Borneom, Indoneziou a Filipinami. Majú k dispozícii moderne lode a automatické zbrane.

Ešte dnes námorníci rozprávajú o tom, ako piráti z čínskeho mora, 14. decembra 1947 roku, nedaleko ostrova Lantion, ovládli a vyrabovali holandskú loď — „Van Hojs“, ktorá plávala z Hongkongu do Amoja. Okrem iných cestujúcich viesťa aspoň 2000 robotníkov, ktorí sa vraciali domov po sezónnej práci na Sumatre. Mali so sebou celý svoj zárobok. Spolu s nimi nasadili na lod aj piráti, a medzi nimi bol ich šef — King-Ling.

Ked „Van Hojs“ našla sa na otvorenom mori, piráti zbrahanmi, ktoré vytiahli z úkrytu sterorizovali posádku a cestujúcich. Po ovládnutí lode namierili k jednému z mnohých ostrovčekov v toto rámčí. Očakávala ich tam flotila rybárskych člnov. Tovary v hodnote viac ako milión dolárov, ktoré lodzie, piráti prenesli na svoje člny. Všetci cestujúci boli obrabovaní, dokonca malé deti a ženy vyplieiali do naha.

a podľa vzoru cov prepádavajú obchodné a pravne lode. Najmä v posledných rokoch tla pomere často prináša zprávy o ich zbojnických útokoch. Na svoje obeť ďahají hlavne na morských cestách medzi Borneom, Indonéziou a Filipinami. Majú k dispozícii moderne lode a automatické zbrane.

Ešte dnes námorníci rozprávajú o tom, ako piráti z čínskeho mora, 14. decembra 1947 roku, na vzdaleko ostrova Laniton, ovládali a vyrabovali holandskú loď — „Van Hojts“, ktorá plávala z Hongkongu do Amoju. Okrem iných cestujúcich viesťa asi 2000 robotníkov, ktorí sa vracieli domov po sezónnej práci na Sumatre. Mali so sebou celý svoj zárobok. Spolu s nimi nasadili na lod aj piráti, a medzi nimi bol ich šef — King-Ling.

Ked „Van Hojts“ našla sa na otvorenom mori, piráti zbranami, ktoré vytiahli z úkrytu sterorizovali posádku a cestujúcich. Po ovládnutí lode namierili k jednému z mnhých ostrovčekov v tomto rámčí. Očakávala ich tam flotila rybárskych člnov. Tovary v hodnote viac ako milión dolárov, ktoré lod

Po istom čase lod' vyviedli na more a tam bola pirátni opustená. Len šestich cestujúcich prej triedy piráti odviedli so sebou. Ne- skôr ich rodiny museli vyplatiť po sto tisíc dolárov výkupného za každého zajatca. Po oslobodení lo- de kapitán telegrafický zaalarmoval patričné orgány v Hongkongu. Na prenasledovanie pohlia sa lietadlá a rýchle policijane korvety, ale len jeden dň so štyrmi pirátni poda- rilo sa im chytiť. Spomenutí nich traja boli odsúdení na deväť ro- kov tažkého žalára a jeden na šest. Ostatní páchateľia nikdy ne- boli dołapení.

Popri Tajvane hlavnými základ- nami pirátskych flotil je Suluské more a jeho ostrovčeky. Odtačar piráti útočia nielen na lode ale aj napadajú na ležiace pozdĺž pobre- žia osady Filipín a Bornea. Ich lo- de sú väzby rýchlejšie ako policij- ne korvety severného Bornea, a výborne organizovaná pirátni výzvedná služba na pevnine väzby ich vie načas vystrihať pred po- liciou. Jedine Indonezia a Filipíny majú úspechy v boji s pirátmi. Aká verlka je pliha pirátov v tejto ob- lasti. Tichéhoceána nasvedčuje fakt, že len samotné Japonské Iod sveto od roku 1953 stratilo tu viac ako 150 lodí, a z ich posádok len

a podľa vzoru cov prepádavajú obchodné a pravne lode. Najmä v posledných rokoch tla pomere často prináša zprávy o ich zbojnických útokoch. Na svoje obeť ďahají hlavne na morských cestách medzi Borneom, Indonéziou a Filipinami. Majú k dispozícii moderne lode a automatické zbrane.

Ešte dnes námorníci rozprávajú o tom, ako piráti z čínskeho mora, 14. decembra 1947 roku, na vzdaleko ostrova Laniton, ovládali a vyrabovali holandskú loď — „Van Hojts“, ktorá plávala z Hongkongu do Amoju. Okrem iných cestujúcich viesťa asi 2000 robotníkov, ktorí sa vracieli domov po sezónnej práci na Sumatre. Mali so sebou celý svoj zárobok. Spolu s nimi nasadili na lod aj piráti, a medzi nimi bol ich šef — King-Ling.

Ked „Van Hojts“ našla sa na otvorenom mori, piráti zbranami, ktoré vytiahli z úkrytu sterorizovali posádku a cestujúcich. Po ovládnutí lode namierili k jednému z mnhých ostrovčekov v tomto rámčí. Očakávala ich tam flotila rybárskych člnov. Tovary v hodnote viac ako milión dolárov, ktoré lod